

Un număr vechiu 6 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA, Președinte la Curtea de Apel București

COMITETUL :

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București

G. PLASTARA

GR. CONDURATU

V. ANGHELOVICI

ALEX. CERBAN

ALFRED JUVARA

Prof. la Facultatea de Drept
din BucureștiConsilier la Curtea de Apel
din BucureștiDr. în Drept din Paris
Judecător Tribunalul IlfovDr. în Drept din Paris
Profesor UniversitarDr. în Drept din Paris
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Șeful Statisticii Judiciare

ABONAMENTUL

Pe an, în România 100 lei
6 luni 50 »
3 luni 25 »

APARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEL, 5

Lângă Palatul Justiției

— TELEFON 13/29 —

SUMAR**— Imprumutul Consolidărei Naționale.**

— Libertatea presei, Starea de asediu și Constituțiunea (Decizia Inaltei Curți de Casație în Procesul ziariștilor cari sub ocupațiune au scris în „Gazeta Bucureștilor”), de d-l I. Ionescu-Dolj, consilier la Curtea de apel București.

— Consilier permanent legislativ, de d-l judecător Virgil Gabrielescu.

— Problema unificării legislațiunii în discuțiunea Secțiunii juridice a Asociațiunii pentru știința și reforma socială, de d-l Ionescu-Dolj;

JURISPRUDENȚA :

— Trib. Ilfov s. III: Al. Anghelescu cu Maria Paulescu. (Aplicabilitatea art. 1423 c. civ. contractelor de arendare a moșilor cari căzând în zona militară, arendașii au fost lipsiți de folosință pe tot timpul ocupațiunii dușmane), cu o Notă.

Rezumatele jurisprudenței Curților de apel și Casație

— *Apel I:* Contract de locație. Caz fortuit. Fortă majoră. Război și ocupațiune. Reducerea chiriei.

— *Apel II:* Testament olograf. Clausă obscură. Interpretare.

— *Apel III:* 1. Legat. Plată. În ce condițiuni trebuie făcută. Legat cu termen. Expirare. Exigibilitate. Interrupere. Dobânzi. 2. Tutela. Numire de tutore din oficiu. Încheierea Tribunalului. Apel. Inadmisibilitatea lui.

— *Apel IV:* Hotărâre achitătoare în penal. Autoritate de lucru judecat în civil. Delapidare. Răspundere civilă specială și răspundere civilă generală. Art. 11 pr. pen. Art. 15 legea contabilității

— *Casație I:* 1. Autorizațiunea maritală. Tocmeală făcută fără această autorizație. Cine are dreptul a cere anularea ei când căsătoria este desfăcută. 2. Decretul-lege No. 1773 din 3 Mai, 1919 pentru strămutarea proceselor Statului de la Iași la București. Inadmisibilitatea recursului 3. Dreptul civil austriac. Testament. Clauze. Interpretarea lor de instanța de fond.

— *Casație II:* 1. Curtea cu juri. Disjungerea și conexarea acuzațiilor 2. Hotărârile penale trebuie comunicate în întregime, iar nu în extract 3. Soldați militari primiți provizoriu. Competința instanțelor civile în ce-i privește pe acești militari.

— *Casație III:* 1. Recurs în contencios. Admisibilitatea cererilor de intervenție în asemenea materie 2. Mobilizat. Ordin de mobilizare. Dovada rezultată din acest ordin. Cui incumbă sarcina probei contrare? 3. Donațiuni sau legate făcute stabilimentelor de utilitate publică. Primirea lor numai cu autorizarea guvernului. 4. Legea generală a vâmlor. Aplicațiunea acestei legi în Bucovina.

Imprumutul Consolidărei Naționale

Indemnăm pe toți să subscrie de bună voie la marele împrumut al României, care n'a atins încă cifra necesară pentru a se putea acoperi toate nevoile tezaurului.

Cel care subscrie la împrumut, pe lângă avantajul ce are de a face un bun plasament, oferă și Statului putința de a-i satisface interesele sale generale și, dacă acest sprijin îi este refuzat — acum când are mai mult ca oricând nevoie de bani — guvernul se va vedea con-

strâns, pentru a ajunge la echilibrarea bugetului ce în curând se va elabora, nu numai de a crea noi și grele impozite, dar de a recurge chiar și la un împrumut forțat.

Pentru satisfacerea acestor interese generale este încă vreme ca, nesilit, fiecare să contribuie la acest împrumut în măsura mijloacelor sale; numai astfel ne vom face față de patrie datorita noastră.

CURIERUL JUDICIAR

LIBERTATEA PRESEI STAREA DE ASEDIU ȘI CONSTITUTIUNEA

(Deciziunea Inaltei Curți de Casație în procesul ziariștilor cari sub ocupațiune, au scris în „Gazeta Bucureștilor”)“

Legislațiunea română asupra presei, fiind foarte incompletă sub multe raporturi chiar înapoiată, a dat naștere la multe controverse în aplicațiune, nu numai în timp normal, dar și în timp de război. ¹⁾ Intre alte dificultăți era și aceea dacă legea stărei de asediu din 14 August 1914, a putut aduce legalmente vre-o restricțiune și în privința libertății presei. Discuțiunea se naștea prin aceea că art. 24 din constituțiune, care consacră principiul libertății presei, nu numai că nu prevede nici un fel de excepțiune, când această libertate ar putea fi restrânsă, dar, din contră, spune formal că: «nici o lege excepțională nu se va putea înființa în această materie». Or, legea din 14 August 1916, care nu a făcut decât să autorize guvernul a repune în vigoare legea asupra stărei de asediu din 1864, fiind o lege ordinară excepțională, care aduce restricțiuni, între altele și pentru libertatea presei, a dat naștere, cu drept cuvânt, la discu-

1) Legislațiunea presei din vechiul regat o formează trei legi: a) Legea asupra presei din 1862; b) Codul penal din 1865 cu modificările din 1874 și c) Constituțiunea din 1866 cu modificările din 1884. Vezi în privința dificultăților ivite: «Presa și regimul ei în România» de Ionescu-Dolj.

țiunea dacă este sau nu constituțională, față cu termenii generali și formali ai art. 24 sus menționată.

Doctrina română, s'a pronunțat mai mult în sensul că legea stărei de asediu e anticonstituțională și că prin urmare nu poate aduce nici o știrbire libertății presei.²⁾ Sunt totuși și glasuri foarte autorizate cari au susținut constituționalitatea legii.³⁾

Jurisprudența noastră nu avusese ocaziunea să se pronunțe asupra cestiunei, până anul trecut, când Inalta Curte, a fost chemată să se pronunțe în procesul ziariștilor condamnați de Curtea Marțială pentru că scrisese, în timpul ocupațiunei germane, în ziarul «Gazeta Bucureștilor» articole cari cădeau sub sancțiunea legilor penale.⁴⁾

Inalta Curte stabilește cu această ocaziune că legea stărei de asediu nu e anticonstituțională și că între dispozițiile ei și principiile constituționale e o perfectă armonie.

Dăm aci, în întregime, această importantă deciziune a Inaltei Curți de Casație s. II, care poartă No. 1308 din 1 Octombrie 1919:

«Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați M. Mora, C. G. Costaforu, D. Micescu, M. Negreanu și P. Sadoveanu în desvoltarea motivelor de casare și pe d-l Procuror C. Botez, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivelor de casare:

I) «Violarea art. 14, 24 și 105 din Constituție.

«Incompetința instanțelor militare de a judeca infracțiunile săvârșite prin ajutorul tiparului. Neaplicarea stărei de asediu.

«Prin ordonanța definitivă și prin ordinul de dare în judecată, am fost trimiși în judecarea Curței Marțiale a corpului II de armată, pentru că am scris și publicat diferite ar-

2) D-l *Const. Disescu*, învățatul nostru profesor de drept public la Universitatea din București în tratatul său de «Drept constituțional» ultima ediție, găsește că legea din 1864 e anticonstituțională; idem d-l *C. Xenă*, într'un studiu publicat în ziarul «*Dimineața*» din 4 Iulie 1913; idem d-l *Iuliu Dragomirescu* în studiul său «*Starea de asediu*» publicat în «*Dreptul*» No. 53 din 1914; d-l avocat *I. Gr. Periceanu* în studiul său publicat în «*Curierul Judiciar*» No. 51 din 1 Septembrie 1913, găsește că legea e numai în parte anticonstituțională (partea relativă la presă); în fine d-l *M. Pașcanu*, profesor și avocat, se pronunță în studiul publicat în «*Revista generală de drept*», anul II, No. 3-4 din Aprilie 1919, pentru neconstituționalitatea legii.

3) *C. C. Ștefănescu*, președinte la Inalta Curte de Casație, se pronunță în «*Dreptul*» din 10 Noembrie 1878, că legea e constituțională. Un înalt magistrat, care semnează «*Quidam*» într'un important studiu publicat în «*Revista generală de drept*», anul II, No. 3-4 din Aprilie 1919, găsește că legea stărei de asediu e constituțională, fiind în completă armonie cu principiile constituțiunei.

4) Instanțele militare, cari judecase procesul ziariștilor și anume: *Curtea Marțială a Corpului II*, prin sentința No. 38 din 11 Martie 1919 s'a pronunțat în sensul că dispozițiunile art. 24 și 105 din constituțiune au fost suspendate prin legea stărei de asediu, care conține rândueli ce au trebuit să se ia în timp de război, când, mai mult ca oricând, țara are nevoie de liniște interioară; iar *Curtea superioară de justiție militară a zonei interioare*, prin deciziunea No. 49 din 5 Aprilie 1919 respinsese recursul.

ticole în ziarul «Gazeta Bucureștilor» în timpul ocupațiunei germane, fapt calificat de crimă și înaltă trădare, atentat contra siguranței Statului sau operațiunilor armatei prevăzut și pedepsit de art. 68 și 69 codul penal combinat cu 53. t. II adit. C. J. M. Cuprinsul acestor articole răspândit pe cale de publicitate nefiind decât comunicarea publică a unei idei și opinii prin mijlocul tiparului, chiar de ar fi calificat de crimă nu poate fi decât o infracțiune săvârșită pe calea presei și ca atare nu poate fi deferită decât judecăței juriului, singura instanță competentă în această materie conform art. 24 și 105 din Constituție.

«In consecință nu numai trimiterea noastră înaintea Curței Marțiale, judecarea și condamnarea noastră de această instanță militară, dar și actele de urmărire și arestarea instrumentată de către comisarul Regal, depe lângă această instanță sunt făcute fără competență și cu vi larea citatelor texte și art. 14 din Constituțiune care prescrie că nimeni nu poate fi distras dela judecătoria săi naturali, cari, cum am văzut, pentru noi nu pot fi decât jurații.

«Dar s'a susținut că față cu împrejurarea că ne aflăm sub imperiul stărei de asediu, iar prin art. 3 al decretului respectiv se edictază că toți acei cari se vor fi făcut vinovați de crimă de înaltă trădare și atentat contra siguranței Statului, vor fi trimiși fără distincțiune înaintea instanțelor militare—dispozițiunile constituționale nu vor mai fi aplicate pe timpul cât durează asemenea stare de asediu. Ori în prim loc este necontestat că decretul stărei de asediu este inconstituțional și ca atare trebuie înlăturat, iar în al doilea loc, starea de asediu nu este o stare de drept ci numai de fapt, deci efectele decretului în cestiune încetează din cauza ocupațiunei străine, așa că nu mai poate fi invocat în speță».

II) «Greșita aplicare a art. 3 din legea stărei de asediu față cu dispozițiunile art. 24 și 105 din Constituție.

«Admițând totuși că legea stărei de asediu, pe deoarte, n'ar fi în contradicțiune cu dispozițiunile constituționale relative la infracțiunile săvârșite prin presă, pe de altă parte, că ar fi aplicabilă și infracțiunilor săvârșite în teritoriul fost ocupat și în timpul ocupațiunei străine, încă instanțele militare nu au competența să judece faptele ce ni se impută.

«In adevăr art. 3 din legea stărei de asediu dispune că, pentru faptele de atentat contra siguranței Statului, infracțiuni, oricine ar fi ei și deci și civilii vor fi trimiși înaintea instanțelor militare.

«De aci însă nu urmează că aceasta se va întâmpla chiar și atunci când vor săvârși asemenea fapte prin mijlocul tiparului; căci este de presupus că legiuitorul stărei de asediu a căutat a se pune în acord cu Constituția, dar nu a o înlătura și nici măcar a complecta — cum crede Curtea Marțială —, și dovada despre aceasta o avem în împrejurarea că dacă ar fi voit a trimite în competența instanțelor militare și infracțiunile de presă, s'ar fi exprimat în așa mod încât să nu mai rămână nici o îndoială asupra intențiunilor sale; adică, ar fi edictat că vor fi justifiabili de Tribunalele militare toți acei ce vor săvârși asemenea infracțiuni prin orice mijloace, chiar și pe calea presei. Și fiindcă nu a spus-o, urmează că trebuie să conciliem dispozițiunile constituționale cu acelea ale legii stărei de asediu, lucru ce n'a făcut Curtea Marțială, în speță, așa că, a aplicat greșit dispozițiunile textelor enunțate în motivul de casare când s'a declarat competența a judeca faptele imputate nouă recurenților, care fapte nu s'au contestat că sunt infracțiuni de presă.

III) «Violarea art. 30 tit. II adit. al codului de justiție militară. Incompetință și exces de putere.

«Faptele ce ni se impută pentru care am fost trimiși în judecată și judecați, s'au petrecut în două perioade de timp: în perioada anterioară demobilizării armatei dela 28 Iunie 1918 și în perioada anterioară noiei demobilizării din Noembrie 1918.

«Art. 30 din tit. II adit. prevede că pentru faptele petrecute anterior decretului de demobilizare dacă ele n'au fost definitiv judecate de o Curte Marțială, devin competente Consiliile de Război din timp de pace, cu excluderea competenței Curților Marțiale, astfel că pentru faptele din perioada anterioară datei de 28 Iunie 1918, nu mai putem fi judecați de o Curte Marțială.

«Pentru faptele din perioada dintre Iunie 1918 și Noembrie 1918 armata fiind pe picior de pace, competența Curților

Marțiale este cu atât mai mult exclusă, și dacă s'ar aplica chiar legea stărei de asediu ar fi competente numai Tribunalele ordinare militare din timp de pace».

Având în vedere că recurenții: D. Karnabat, Samoil Grosman, Dem. Teodorescu, I. N. Teodorescu-Arghezi și Ion Slavici, fiind supuși judecării, au fost condamnați prin sentința cu No. 38, pronunțată de Curtea Marțială a corpului II de armată în ziua de 21 Martie 1919: primii doi la câte 10 ani reclusiune; al treilea și al patrulea la câte 5 ani reclusiune în baza art. 68, al. 6 codul penal, combinat cu art. 60, al. 3 acelaș cod, iar al cincilea și ultimul la 5 ani reclusiune, în baza art. 68, al. 6 codul penal, combinat cu 14 și 60, al. 3 din acelaș cod;

Că, în contra sentinței de mai sus, condamnații au făcut recurs la Curtea superioară de justiție militară a zonei interioare, care, prin deciziunea No. 49, pronunțată la 5 Aprilie 1919, l-a respins ca nefondat; că în contra acestei deciziuni s'a îndreptat recursul de față;

Având în vedere că din deciziunea supusă astăzi recursului se constată că, pentru a condamna pe recurenți, Curtea de fond a reținut în sarcina lor faptul: «că în calitate de ziaristi, au scris în timpul ocupației germane, în ziarul «Gazeta Bucureștilor», care era sub conducerea autorităților militare de ocupație, articole prin cari căutau să atâte trupele române la revolte și dezerțiune, știind că aceea ce scriiau se aduceau la cunoștința trupelor române, de către inamic, prin aruncarea acestor gazete în mii de exemplare pe frontul român», aplicându-li-se art. 68, al. 6 din codul penal;

Având în vedere art. 18, 24, 105, 131, al. 10 din Constituțiune, legea stării de asediu publicată în *Monitorul Oficial* cu data de 14 August 1916, art. 32 din titlul II adițional și art. 68, al. 6 din codul penal;

Considerând că prin art. 24 din Constituțiune, legiuitorul constituant garantează tuturor românilor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor, prin viu graiu, prin scris și prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți în cazurile determinate prin codul penal, care niciodată nu va putea restrânge dreptul în sine; că nici o lege specială nu se va putea înființa în această materie; că, delictele de presă se vor judeca de juriu, afară de cele ce s'ar comite în contra Regelui și a familiei regale, iar arestul preventiv în această materie este interzis;

Considerând că această din urmă dispozițiune este din nou amintită în art. 105 din Constituțiune, prin care legiuitorul constituțional institue juriul în toate materiile criminale și pentru delictele politice și de presă;

Considerând că contrariu acestor principii, legiuitorul codului de justiție militară restrânge unele din libertățile proclamate prin art. 24 din Constituțiune, ba încă le caracterizează ca infracțiuni la disciplina militară, când sunt exercitate de militari și judecata lor se deferă tribunalelor militare; că, prin derogatiune la art. 105 din Constituțiune, tot aceste tribunale judecă crimele militare sau de drept comun, precum și delictele politice comise de militari, fără asistența unui juriu militar sau civil; că, prin urmare, o vădită antinomie există între principiile constituționale înscrise în art. 24 și 105 din Constituțiune și între dispozițiunile codului de justiție militară, care, fără nici o rezervă, dau în competența tribunalelor militare judecarea crimelor, delictelor politice și de presă; că așa fiind, s'ar părea că legiuitorul codului de justiție militară violează art. 24 și 105 din Constituțiune, și, în consecință, tribunalele militare nu ar fi competente să judece crimele și delictele mai sus specificate;

Considerând că în fața acestui grav conflict între legiuitorul ordinar și cel constituțional, incumbă Curții regulatorii, care este Curtea de Casațiune, ca să stabilească armonia între cele două legiuri, dacă este posibil, și, în caz de imposibilitate juridică, să refuze aplicațiunea legiurii ordinare, să anuleze hotărârea, care turbură ordinea constituțională și astfel să impună respectul datorit pactului fundamental, temelia tuturor legiurilor ordinare;

Considerând că, pentru a-și îndeplini această misiune, Curtea supremă are datoria a examina toate articolele din Constituțiune relative la organizarea justiției, a stabili adevăratul lor înțeles și a deduce astfel intențiunea și spiritul de care legiuitorul constituțional a fost condus în ce privește asigurarea disciplinei în armată și latitudinea ce a lăsat legiuitorului ordinar de a legifera în materie de justiție militară;

Considerând că, pentru a atinge acest scop, este neapărat necesar ca această Curte să cerceteze lucrările pregătitoare ale Constituțiunii din 1866, discuțiunile ce au avut loc în sânul comitetului de delegați al secțiunilor Camerei Constituante, să urmărească desbaterile ce au avut loc cu ocaziunea votării diverselor articole și starea legislațiunii în țara a cărei Constituțiune a luat-o de model legiuitorul constituțional când s'a hotărât să așeze bazele Constituțiunii noastre;

Considerând că în proiectul de Constituțiune elaborat de Consiliul de Stat și depus de guvern pe biroul Camerei Constituante, figura un art. 87, astfel conceput: «Militarii, pentru crimele și delictele, altele decât cele privitoare la disciplină, sunt supuși tribunalelor ordinare, statornicite pentru toți cetățenii, și se judecă după legile comune. Jurisdicțiunea militară nu există decât pentru cazurile de disciplină militară. Ea se va regula printr-o lege specială»;

Considerând că acest articol a fost suprimat în unanimitate de către comitetul delegaților; că, Constantin Boerescu, cunoscutul profesor de drept și reputat jurisconsult, unul din membrii comitetului constituțional, explicând în Camera Constituantă motivele acestei supresiuni, se exprimă astfel: «am suprimat articolul privitor la justiția militară, deși se află și în proiectul primitiv al guvernului, pentrucă oricât de liberal s'ar părea, este periculos a-l introduce în Constituțiune, așa după cum s'a formulat. Toți membrii comisiunii au recunoscut că, pentru delictele comune, militarii, în principiu, trebuie judecați de tribunalele ordinare și cu toate acestea am suprimat unanim acest articol. Motivul este lesne de înțeles. Sunt, în adevăr, cazuri când pedeapsa militarului trebuie să fie mai severă decât a civilului. De exemplu, când un militar comite un furt, aflându-se cu uniforma pe dânsul și cu arma în mână, pedeapsa ce trebuie să i se aplice să fie mult mai mare decât aceea pe care o consacră dreptul comun. Asemenea exemple se pot înmulți. Trebuie dar ca legiuitorul, când va revizui codul penal militar, să consacre acest principiu, fiind însă liber să-l modifice după împrejurări. Să lăsăm dar afară din Constituțiune dispozițiuni de asemenea natură, care ne ar putea pune în pozițiune să modificăm Constituțiunea cu ocaziunea revizuirii codului de justiție militară»; că, în urma acestor explicațiuni, s'a formulat al: 10 din art. 131 din Constituțiune, care ordonă ca, în cel mai scurt timp, să se facă o lege specială asupra justiției militare;

Considerând că, din cele ce preced, reiese în mod neîndoios că niciodată legiuitorul constituțional nu s'a gândit ca crimele și delictele în contra disciplinei militare să le supună judecării Tribunalelor ordinare; că

numai delictelor și crimele de drept comun comise de militari au provocat oarecare ezitațiune în spiritul acestui legiuitor, dar că, în cele din urmă, interesul disciplinei a triumfat și a determinat pe legiuitorul constituant să abandone asemenea infracțiuni la lumina și înțelepciunea legiuitorului ordinar, căruia i-a impus obligațiunea ca să întocmească un cod de justiție militară în cel mai scurt timp; că, în solicitudinea sa pentru întărirea armatei, legiuitorul constituant a considerat ca periculos orice principiu ce s'ar înscrie în Constituțiune, cu privire la disciplina militară;

Considerând că chiar dacă am face abstracțiune de argumentul istoric dedus din preocupățiunile, cari au dat naștere la concepțiunea și formularea art. 131 al. 10 din Constituțiune, legiuitorul constituțional rezervând legiuitorului ordinar, grija de a organiza, printr-o lege specială, justiția militară, l'a autorizat implicit ca să asigure disciplina militară prin toate mijloacele recomandate de experiență, de știința militară și de nevoile unei armate solid constituite, fără a se preocupa de principiile liberale înscrise în Constituțiune, de care a înțeles să nu se bucure decât cetățenii neîncorporați în armată, neobligați a se supune orbește ordinelor superiorilor militari; că juridicește menirea legilor speciale este tocmai de a devia dela legea generală în materia specială în care se legiferează;

Considerând că este adevărat că, prin art. 24, al. întâi, legiuitorul constituțional interzice restrângerea, printr-o lege specială, a libertăților înscrise în acest articol, dar această interdicțiune se mărginește numai la libertățile ce acest articol proclamă, pentru că se temea că, fără această prohibițiune, o lege specială ar fi putut reduce sau suprima aceste libertăți într'un mod excepțional și într'un interes de o înaltă ordine socială, ceea ce dovedește că legiuitorul își dădea prea bine seama că o lege specială, de regulă, derogă dela legea generală;

Considerând că, oricum ar fi, prohibițiunea nu se poate referi decât la legile speciale neprevăzute în Constituțiune, iar nu și la acelea pe cari ea însăși nu numai le autoriză, dar le impune legiuitorului ordinar;

Că una din legile speciale autorizate este cu certitudine aceea prevăzută de art. 131, al. 10 din Constituțiune;

Considerând că, astfel fiind, atât din lucrările premergătoare ale Constituțiunii noastre, cât și din art. 131, al. 10 din Constituțiune, reiese până la evidență că delictelor și crimele de orice natură, comise de militari, sunt justițiabile după regulile codului de justiție militară și de instanțele întocmite de această lege;

Considerând că recurenții adaugă că instanțele militare atribuindu-și judecata faptelor ce li se impută, au violat art. 105 din Constituțiune, care dispune ca crimele și delictelor de presă să se judece de juriu; că prin juriu nu se poate înțelege decât juriu civil, organizat conform codului de procedură penală de drept comun; că tribunalele militare nu sunt constituite cu juriul prescris de art. 105 din Constituțiune și, prin urmare, sunt incompetente;

Considerând că faptele imputate recurenților sunt prevăzute de art. 68, al. 6 din codul penal ordinar, 198-201 din codul de justiție militară; că ele sunt calificate de lege crimă de înaltă trădare și ca atare pasibile de pedepse criminale;

Considerând că crimele militare, oricari ar fi ele, cu toată declarația de principiu înscrisă în art. 105, Constituțiunea le deferă tribunalelor militare; că în

această privință art. 18 din Constituțiune este formal, autorizând chiar pedeapsa cu moarte în timp de războiu;

Considerând că legiuitorul constituant vorbind în acest art. 18 de crime militare, nu a putut înțelege ca ele să fie judecate de juriul de drept comun, ci de instanțele judecătorești organizate de codul de justiție militară, cari sunt tribunalele militare; că în sistemul preconizat de apărare, judecata acestor crime de către juriul civil ar avea de efect de a atribui Curților cu jurați de drept comun competența de a pronunța pedeapsa cu moarte suprimată de codul penal ordinar, ceea ce, desigur, nu a putut concepe legiuitorul constituțional, care prin art. 18 exclude Curtea cu jurați de drept comun;

Considerând că odată ce, în drept, admitem ca constant că crimele militare, potrivit art. 18 din Constituțiune, sunt justițiabile de Tribunalele militare, ar fi arbitrar ca să împărțim aceste crime în două categorii după natura instrumentelor prin care crima s'a săvârșit, prin presă sau prin alte mijloace, sau după scopul ce criminalul a urmărit și, prin consecință, pe unele să le deferim Tribunalelor militare, iar pe altele Tribunalelor civile; că, în interesul disciplinei militare, legiuitorul a voit să înlăture formele încete și solemne ale procedurii ordinare puțin compatibile cu trebuințele imperioase și inflexibile ale disciplinei, (militare) care cer o judecată promptă și decisivă pentru a asigura supunerea la ordinul superiorului și a împiedica desordinea; că, această necesitate este cu atât mai mare, în timp de războiu, când pericolele la care națiunea este expusă nu pot îngădui formele judiciare, în cari magistratura ordinară își găsește elementele de convicțiune și motivele hotărârei sale;

Considerând că, afară de aceasta, dacă ne raportăm la interpretarea Constituțiunii Belgiene, dela care legiuitorul nostru constituțional a împrumutat art. 105 și 131, corespunzătoare cu art. 90 și 105 din Constituțiunea Belgiană, găsim că crimele săvârșite de militari, fie prin presă, fie prin alte mijloace, se judecă de Tribunalele militare, cari nu sunt constituite cu un juriu, nici militar nici civil;

Considerând că recurenții au mai susținut, în fine, că ei nu sunt militari, ci simpli civili, că dacă Tribunalele militare pot fi competente ca să judece pe militari pentru orice fel de crime sau delictelor comise chiar prin presă, totuși nu pot judeca și pe civili, cărora li se pun în sarcină atari infracțiuni;

Considerând că, prin legea stărei de asediu promulgată la 14 August 1916 și prin decretul regal No. 2798, ce poartă aceeași dată, precum și prin art. 32 din titlul II adițional, toate crimele și delictelor prevăzute de art. 68 din codul penal, ori cari ar fi calitatea autorilor lor, sunt deferite Tribunalelor militare; că atât legea stărei de asediu cât și titlul II adițional sunt legi militare, căci prin ele se proroagă competența Tribunalelor militare; că, chestiunea de a se ști, care persoane sunt considerate ca militare și care sunt socotite ca civile, este chestiune de oportunitate și de nevoie socială, pe care legiuitorul constituțional a lăsat-o la discrețiunea legiuitorului ordinar, căruia nu i-a pus nici o stavilă, în determinarea limitei ce avea să despartă elementul militar de cel civil;

Considerând, că potrivit dispozițiunilor din codul de justiție militată, în principiu, sunt militari toți aceia pe cari lege organizării armatei, codul și procedura justiției militare îi declară militari sau asimiliați cu militari; că, în afară de militarii propriu ziși, legiuitorul organizării justiției militare asimilează cu militari pe toți acei civili cari vin în atingere directă cu militarii,

cari, mai cu seama în timp de războiu, pot compromite mișcările armatei și slăbi disciplina, prin corupțiune, îndemnuri, proclamațiuni, instigațiuni, apeluri la nesupuneri, la răsvrățiri etc.; că, prin legea stărei de asediu și titlul II adițional, crimele acestor civili în timp de războiu, au fost caracterizate de crime militare;

Considerând că recurenții au mai susținut că infracțiunile lor au fost comise în timpul ocupațiunei străine; că decretul stărei de asediu nu stabilește decât o stare de fapt iar nu de drept și efectele lui încetează din cauza ocupațiunei străine, astfel că nu mai poate fi invocat în contra lor;

Considerând că în principiu, prin ocupațiunea străină nu se suspendă suveranitatea națională, ci numai autoritatea de fapt a Guvernului Național; că, de altminteri străinul care ar comite o crimă în contra siguranței Statului, potrivit art. 5 din codul penal, este justițiabil de Tribunalele Române, dacă este prins pe teritoriul român, de unde urmează, prin a fortiori, că românul care ar comite o asemenea crimă în străinătate, este justițiabil de Tribunalele Române, cu atât mai mult când crima este comisă pe teritoriul român, deși sub ocupațiune străină;

Că dar motivul este nefondat.

Considerând că așa fiind, în temeiul legilor militare, recurenții erau asimilați cu militari și deci justițiabili de Tribunalele militare; că, prin urmare, recursul este nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea respinge etc.

(ss) G. Stoicescu, C. Marinescu, C. G. Rătescu, A. D. Procopiu, N. I. Zamfirescu, M. A. Balș, St. Urlațeanu.

Din considerente se vede că argumentul principal al deciziunei e acesta: că legiuitorul constituant prin al. 10 din art. 131 al constituțiunei, rezervând legiuitorului ordinar dreptul de a organiza justiția militară, printr-o lege specială, cum va crede în interesul armatei, implicit l'a autorizat să facă orice excepțiuni va crede la principiile din constituțiune și deci și la principiul libertății presei; că prohibițiunea de a nu se face o lege restrictivă în materie de presă din art. 24, se referă la alte legi, decât la aceea pe care însăși constituțiunea o autoriză prin sus menționatul text, relativ la legile militare; că legea stărei de asediu, din 14 August 1916 (recte cea din 1864) fiind o lege militară, ea intră în excepțiunea din al. 10 al art. 131 din constituțiune și deci e o lege constituțională, așa că infracțiunile de presă comise de militari pot fi judecate de tribunalele militare.

În sprijinul acestei interpretări și armonizări a textelor constituționale, Înalta Curte aduce și un argument istoric, tras din desbaterile constituantei de la 1866, și anume acelea că prin desbateri s'a suprimat art. 87 care figura în proiectul guvernului, articol după care și militarii pentru crime și delictе deveneau justițiabili tot de tribunalele ordinare ca toți cetățenii, afară de faptele de disciplină și s'a hotărât contrariul ca militarii să rămână justițiabili de tribunale militare, formulându-se în acest scop al. 10 din art. 131 din constituțiune.

Înalta Curte se raportează și la constituțiunea

belgiană, după care s'a copiat constituțiunea noastră și sub care, crimele săvârșite de militari, fie chiar prin presă, se judecă de instanțele militare, fără nici un juriu.

E o argumentare la care nu se mai poate adăoga nimic.

Soluțiunea dată de Înalta Curte, e în adevăr contrară majorității autorilor, ea e însă juridică și mai ales în conformitate cu nevoile superioare ale Statului.

Această deciziune va fi desigur o indicațiune pentru viitorul nostru constituant, care se va ocupa atât de libertatea presei, cât și de starea de asediu și de aceea am ținut ca ea să fie relevată.⁵⁾

Asupra unui singur punct soluțiunea procesului s'ar părea vulnerabilă, și anume asupra punctului că toți ziariștii inculpați erau civili iar nu militari și deci s'ar putea susține că în acest caz ei nu puteau fi judecați decât de instanțele civile, adică Curtea cu jurați. Obiecțiunea e numai aparentă, pentru că legea stărei de asediu din 1864 prin art. 5, și decretul dat pentru punerea ei în aplicare, pe baza legii din 14 August 1916, prin art. III, spune că tribunalele militare vor fi competente a judeca crimele și delictеle contra siguranței Statului, constituțiunei și ordinii publice, ori cari ar fi calitatea autorilor principali sau a complicilor, deci chiar dacă ar fi și civili; și în această privință constituțiunea nu a determinat întinderea dreptului ce a conferit legiuitorului ordinar prin al. 10 din art. 131, în organizarea justiției militare, ci a lăsat la facultatea lui a alege faptele care va crede că interesează armata în timp de pace și război. Și cine ar putea nega interesul comandamentului pentru articolele ce ar putea fi scrise chiar de civili, contra disciplinei armatei, cum era în speță ?!

De altfel și în Franța unde textul se servește de aceeași termeni «*celles que sont la qualité des auteurs principaux et complices*». ⁶⁾ s'a dat aceeași soluțiune.

«*Ainsi il est jugé — spune Fabreguettes — que les conseils de guerre sont, par exemple, compétents pendant l'état de siège, vis-à-vis de non-militaires, en matière de: a) Provocations suivies d'effet, par la voie de la presse*» ⁷⁾

Iar mai jos adaogă: «*Le code militaire soumet à la loi martiale tous les individus même non-militaires qui se sont rendus coupables*» ⁸⁾

5) În viitoarea constituțiune, la principiul libertății presei, trebuie neapărat prevăzută excepțiunea relativă la legile militare în timp de pace și război. D-l Corneliu Botez, distinsul procuror la Înalta Curte de Casație, face aceeași propunere prin proiectul său de constituțiune publicat în «*Buletinul arhivei pentru știință și reformă socială*».

6) Art. 8 din legea asupra stărei de asediu din 9 Aug. 1849.

7) P. Fabreguette — *Traité des délits politiques et des infractions par la presse* . . . pag. 356, Nota 3.

8) Idem pag. 361. În războiul actual situația a fost aceeași.

Pentru liniștea apărătorilor libertății presei, cari au susținut că justiția ar fi voit în această împrejurare sugrumarea acestei libertăți, știu să adaog că și în Anglia — țara libertăților tradiționale și unde presa n'a cunoscut cenzura decât pentru scrierile teatrale — lucrurile s'au petrecut la fel, că adică prin legea din 8 August 1914 (*Defence of the Realm bill*), dezvoltată prin alte legi ulterioare, infracțiunile de presă s'au luat din competența juriului și s'a trecut curților marțiale.⁹⁾

Și e de notat că în Anglia pe lângă greutatea tradițiunii, admiterea legii se lovea și de o veche instituțiune ca aceea a *Correspondenților de război* care forma una din cele mai glorioase tradițiuni ale jurnalismului englez.

Reputațiunea lor universală și într'u câtva legendară, era ca un bun câștigat, de care nici un englez nu voia să se despartă.¹⁰⁾

Se vede însă că, Camera engleză și-a amintit de cuvintele Prințului de Gorceacof din timpul războiului Crimeii, relative la indiscrețiunile presei, că «*Times valait une demi-douzaine de bons espions*» și a admis legea.¹¹⁾

Dacă infracțiunea de presă, nu ar fi fost una din cele prevăzute de legile militare, (codul just. militar, titlul II adițional, legea spionajului sau art. III din legea din 14 August 1916), ci o alta din dreptul comun, cum e calomnia între doi particulari, competența ar fi tot a juraților.

Din cele expuse rezultă că nevoia restrângerei libertății presei, în timpul războiului mondial, s'a impus cu aceeași putere la toate popoarele.¹²⁾

9) Gaston Jeze — *Le regime juridique de la presse en Angleterre pendant la guerre.*

10) Anglia, după cunoștința mea, era singura țară care poseda instrucțiuni speciale pentru «*Correspondenții de război*» și dela cari s'au inspirat toate Statele, cari au admis asemenea corespondenți.

La noi s'au întocmit instrucțiuni pentru corespondenții de război, concentrate în 14 articole, numai în timpul războiului cu Bulgaria din 1913.

11) Știu să adaog că aceasta schimbare de competență n'a durat decât până la finele lunii Martie 1915, când o nouă lege a redat delictele de presă juriului, cu rezerva expresă pentru guvern, de a reveni pe cale de decret și a le reda Curților Marțiale.

12) În legea germană asupra presei din 7 Mai 1874 prin art. 15 prevedea dreptul pentru cancelar, în timp de pericol de război sau de război să oprească prin încunoștințări publice, publicarea informațiilor despre mișcarea trupelor sau mijloacelor de apărare, iar prin art. 23 se prevedea confiscarea, pentru un ziar care ar căuta să apară contrar prohibițiunii din art. 15.

Cât despre modul cum s'a practicat cenzura în Germania în războiul mondial iată, ce ne spune d. F. Quiroga în importanta sa scriere «*Les Allemands en Belgique*», pag. 143. «*La censure devient préventive . . . La censure ne se contente pas de biffer ce qui lui déplaît, elle oblige à insérer ce qui lui plaît . . . au bureau de la presse téléphonent ou défilent, outre les rédacteurs des quotidiens périodiques, les orateurs, les écrivains, les savants, les éditeurs, les imprimeurs, les photographes ; c'est une immense et minutieuse usine où s'élabore la vérité allemande.*»

rațiuni militare și politice cerând aceasta, așa că deciziunea Curții noastre supreme, care consacră și la noi aceeași situație, dacă ar putea ridica oare cari critici în prezent, ea e o luminoasă indicațiune pentru viitor.

IONESCU-DOLJ

Consilier la Curtea de apel București

CONSILIUL PERMANENT LEGISLATIV

I

Din nou s'a pus în discuțiune chestiunea înființării unei instituțiuni permanente de legislațiune atât de necesară și de utilă în opera de legiferare a țării, mai cu seamă în clipele de față, și nădăjdum că de rândul acesta va avea în sfârșit mai mulți sorți de izbândă,

Într'adevăr în declarația-program a actualului guvern, vorbindu-se de unificarea treptată și sistematică a întregii legislații, se recunoaște necesitatea creerii în acest scop a unui consiliu legislativ.

Chestiunea elaborării proiectelor de legi este tot atât de însemnată, — spune d. G. G. Nedeleu, fost secretar general al Ministerului de justiție, — pe cât este de veche, la noi.¹⁾

«Convențiunea de la Paris din 7/13 August 1858 înființase pentru elaborarea legiilor de interes general, comun Principatelor Române, o *comisiune centrală*, care își avea sediul la Focșani. Această comisiune centrală a fost desființată prin legea din 14 Februarie 1862.

«Numatdecât însă printr'o lege din Martie acelaș an s'a instituit un *comitet provizoriu* cu însărcinarea să elaboreze proiectele de legi ce guvernul avea să le supue deliberărilor Adunărilor legislative.

«În Februarie 1864 s'a înființat *Consiliul de Stat* care, între altele, avea în sarcină-i să prepare proiectele de legi ce guvernul avea să prezinte Adunării Electorale și regulamentele administrative relative la punerea în lucrare a legilor.

«Constituția din 1866 a desființat Consiliul de stat. (Art. 131).

«Constituția, care a pus noi temelii Statului nostru și care a enumerat legiile speciale ce trebuiau să se facă în cel mai scurt timp (art. 132) nu s'a îngrijit și de laboratorul unde aveau să se fabrice toate acele legiuri. S'a lăsat miniștrilor să prepare în ministerele lor respective, sau prin comisiuni speciale, proiectele de legi ce au a prezenta Adunărilor, precum și regulamentele de administrațiune publică», după cum se exprimă art. 2 al legii din 12 Iulie 1866 pentru împărțirea diferitelor atribuțiuni ale Consiliului de Stat.

«În anul 1881 guvernul a întocmit o *comisiune* compusă din 9 membri care să studieze proiectele de legi preparate de diferitele ministere.

«Constituantă din 1884, prin art. 130 oprind reînființarea Consiliului de Stat cu atribuțiuni de conțencios administrativ, a dat puțină ca, pe cale de lege ordinară, care până atunci se credea că ar fi neconstituțională, «*să se înființeze o comisiune permanentă care nu avea alte atribuțiuni, decât studierea și elaborarea proiectelor de legi și regulamente de administrațiune publică.*»

1) «*Agrarul*», An. IV, No. 48 din 21 Septembrie 1918.

În sesiunea 1885-1886, ministrul justiției din acel timp, cunoscutul jurisconsult Eugeniu Stătescu, care a contribuit la legislatura țării cu codul de comerț și cu legea proprietarilor — legi cari și actualmente sunt în vigoare, — a prezentat Senatului un proiect de lege pentru înființarea unei *comisiuni permanente de legislațiune*, în sensul dispozițiilor art. 130 din Constituțiune, proiect care a și fost votat de Senat.

În luminoasa expunere de motive ce însoțește acel proiect de lege autorul scoate în evidență imperioasa necesitate a înființării unei asemenea instituțiuni față cu imperfecțiunile actualului aparat legislativ, ale cărui legiuiri «lasă de dorit sub raportul unității, clarității și unei bune redacțiuni»²⁾.

«Opera revizuirii codurilor existente și a codificării diferitelor legiuiri, — zice Stătescu — n'a fost și nu putea fi întreprinsă de nimeni cu oare-cari șanse de succes, înainte de a fi instituit organul necesar pentru executarea unei asemenea întreprinderi.

«Revizuirea unui întreg sistem de legislațiune, codificarea și coordonarea diferitelor legiuiri existente între dăusele; punerea lor în armonie, fie cu Constituțiunea, fie cu obiceiurile și tradițiile poporului, fie cu trebuințele reale ale societății, este o lucrare vastă, dificilă și laborioasă, care nu se poate întreprinde cu ușurință, nici se poate aborda, fără a avea organul necesar pentru a o duce la bun sfârșit. Altfel, în locul unei erori îndreptate s'ar putea strecura altele mai mari și atunci confuziunea și rătăcirea de apoi, ar putea deveni mai mare decât cea dintâi».

Pentru a se înlătura dificultățile ce se întâmpină în confecționarea legilor și în realizarea operăi de revizuire a codurilor noastre, cari nu mai corespund în totul spiritului vremilor de prefacere, dănsul propunea înființarea unui organ legislativ stabil și permanent, care să ducă grija lucrului, să studieze în prealabil materia, să elaboreze și să îngrijească de redactarea proiectelor de legi, ținând seamă de unitatea și concordanța lor, fără de care lucrările Corpurilor legiuitoare vor eși neclare, ne studiate, incomplete.

«A face o lege bună chiar când ea are un obiect mai limitat, nu este lucru ușor. A revizui și codifica sistemul întreg al unei legislațiuni existente, este lucru și mai greu! Ate condițiuni nu se cer pentru asemenea lucrare! Ate cunoștințe pentru o operă de așa importanță! *Trebuie cunoștința legilor existente și a raporturilor ce le leagă cu celelalte legiuiri în vigoare; trebuie cunoștința legilor străine relative la același obiect, cunoștința doctrinei și a jurisprudenței supra materiei; trebuie adunarea și conexarea tuturor acestor materialuri, trebuie timp, studiu și o aplicare continuă și constantă asupra obiectului ce este de reglementat; și mai pre sus de toate trebuiesc bine cunoscute și studiate trebuințele reale ale Societății și condițiunile particulare de existență ale poporului pentru care se legiferează».*

Apoi autorul citează următoarele din D. Cormanin, cari sunt perfect asemănătoare cu mecanismul nostru legislativ: «Legislațiunea regimului reprezentativ are prea adesea dreptul unei deliberări svăpălate în mijlocul pasiunilor zgomotoase

ale tribunei. Adeseaori prelinse amendamente improvizate în pripă, fără cugetare și adoptate prin aclamațiune, răstoarnă toată economia unei legi și nu se mai găsesc în raport nici cu principiul ei, nici cu articolele ce urmează sau care preced, ceea ce face că legea este lipsită de unitate în enunțul ei, de generalități în efectele ei, de eficacitate în mijloacele ei și de prevedere în scopul ei».

Și Eugen Stătescu conchide arătând că «*a face legi este cea mai înaltă funcțiune socială; dacă trebuie oameni speciali pentru a apăra legile și a le explica altora, cu atât mai mult cu cât trebuie asemenea oameni pentru a le pregăti și confecționa*».

Care este economia generală a proiectului prezentat Senatului de Stătescu?

Comisiunea permanentă de legislațiune și administrațiune, astfel cum este denumită prin art. 1, va fi compusă din 9 membri, numiți prin decret regal, după propunerea Președintelui Consiliului de Miniștri, — cari vor fi aleși dintre acei ce au făcut studii universitare în științele de Stat sau juridice, sau în orice altă specialitate și să fi ocupat cel puțin 5 ani funcțiuni înalte în Stat.

Acești consilieri nu pot exercita nici o altă profesie, nu pot face parte din Corpurile legiuitoare, nici în consilii județene sau comunale și nu pot ocupa nici o altă funcțiune retribuită de Stat, județ sau comună, făcându-se excepțiune numai în ceea ce privește consilierii dela Înalta Curte de Casație și Justiție și Curtea de Apel din București, precum și pentru profesorii universitari din București.

Art. 6, 7 și 8 arată cari sunt atribuțiunile acestei *comisiuni* și anume:

Pregătește proiectele de legi a căror redactare li va fi încredințată de guvern și își va da avizul motivat asupra tuturor propunerilor sau amendamentelor ce i se vor trimite de Corpurile legiuitoare, dându-le redacțiunea definitivă și punându-le în armonie cu celelalte dispozițiuni ale legii amendate.

Ea elaborează toate regulamentele de administrațiune publică menite a asigura executarea legilor.

Își dă avizul motivat asupra tuturor chestiunilor de administrațiune, cari li sunt supuse de guvern, întrucât aceste chestiuni nu ar avea un caracter contencios.

În fine va întreprinde revizuirea diferitelor codice și legi organice spre a le complecta și a le pune în raport cu obiceiurile țării, cu nevoile sociale și progresele științei.

Ea va întocmi în același timp și expunerea de motive clară și complectă asupra principiilor și economiei fiecărui proiect de lege spre a putea servi la înțelegerea și explicarea textului.

În afară de aceasta autorul socotește că tot acestei comisiuni i s'ar putea încredința și sarcina de a supraveghea și conduce publicarea unui «*Buletin al legilor*», de care se simte cea mai mare trebuință nu numai pentru instanțele noastre judecătorești, dar chiar pentru or-care altă autoritate și chiar pentru particulari.

Comisiunea legislativă este obligată să ia de baza principiile comunicate de guvern în vederea redactării unui proiect de lege, fără a se preocupa de chestiunea de oportunitate sau de alte considerațiuni de ordin politic. Ea poate însă să-și expună și modul său de a vedea, dar dacă opiniunea sa nu

2) Biblioteca Juridică No. 1. Eugen Stătescu: Consiliul legislativ. Cu o notiță de d. Dem. D. Stoienescu avocat. 1919. Craiova.

este împărtaşită de guvern, este ținută să se conformeze vederilor guvernului.

Membrii comisiei pot fi delegați — spune art. 8 — să susțină înaintea Corpurilor legiuitoare proiectele de legi ce ei vor fi pregătit, în care caz ei funcționează ca subsecretari de stat.

Dar pentru ca această instituție să-și poată da roadele sale binefăcătoare ce se așteaptă dela dânsa și să constituie în adevăr o reală îmbunătățire în pregătirea legiurilor noastre, dificultatea chestiunii stă în faptul unei bune și judicioase selecțiuni a personalului ei.

«Trebuiesc — cu drept cuvânt spune Stătescu — bărbați nu numai competenți, dar și pătrunși de ideea că au o misiune de îndeplinit și care să voiască a se consacra cu tot dinadinsul la îndeplinirea operei dificile ce le va fi încredințată și la realizarea speranțelor ce țara va pune întrânsii».

Cu regret constatăm că acest proiect n'a putut deveni lege. Câte confuziuni, câte erori, câte imperfecțiuni nu s'ar fi înlăturat din legiurile noastre dacă ar fi funcționat de atunci o asemenea instituție de cea mai mare necesitate și utilitate.

Dar chestiunea creării unui asemenea organ legislativ de o necontestată însemnătate, abandonată pentru un moment, a fost reluată din nou și, în sesiunea parlamentară 1897-1898 s'a depus pe biroul Senatului un alt proiect de lege pentru înființarea unui *consiliu legislativ* de fostul ministru de justiție G. D. Pallade, care proiect de asemenea a fost votat numai de Senat.

Mai în urmă chestiunea înființării *comisiunii legislative* a fost înscrisă în programul partidului național-liberal și mai apoi sub guvernul Marghioman din 1918 s'a întocmit un proiect de lege privitor la instituirea unui *consiliu de Stat*, cu principala îndatorire de a studia și elabora proiectele de legi, pe cari guvernul va avea să le supună deliberării corpurilor legiuitoare precum și a tuturor regulamentelor de punere în aplicațiune a acelor legi.

II

Într'adevăr, o schimbare în actualul sistem de alcătuire a legilor noastre se impune. Oamenii noștri de drept au condamnat în dese rânduri, prin publicistica noastră juridică, repezițiunea și superficialitatea cu care se lucrează la noi în anevoioasa materie de legiferare, din care pricină legislația noastră abundă în confuziuni, obscurități, imperfecțiuni și contradicțiuni, cari o fac de cele mai multe ori inaplicabilă.

De câte ori nu s'a întâmplat în trecutul nostru parlamentar ca miniștrii sau membrii ai Parlamentului, să fie îndemnați să întocmească proiecte de legi, nu atât folositoare intereselor generale, singurele, pe cari ar trebui să le apere reprezentanții națiunii.

Întinsa și complexa legiuire de organizare a Statului este întocmită în mare parte de oameni nu îndestul de pregătiți pentru o asemenea operă atât de importantă și de dificilă.

«Este de necrezut, — scrie regretatul profesor universitar I. Tanoviceanu, — cât de mare este ignoranța Parlamentelor în materie de legiferare, deși Parlametele au misiunea de a legifera și sunt numite chiar corpuri legiuitoare.

«Absorbiți cu luptele politice, nu numai alegătorii improvizați, cari nu cunosc nici cele mai elementare principii de legiferare, dar chiar distinși

juristi, săvârșesc adevărate atentate în contra principiilor științei dreptului»³⁾.

Dacă prin urmare legiurile noastre suferă de imperfecțiune chiar atunci când sunt elaborate de parlament, ce să ne mai surprindă confuziunea și obscuritatea lor, atunci când ele sunt alcătuite în birourile ministerelor, de funcționari, cari — nu contestăm — pot fi eminenți în ceea ce privește îndeplinirea îndatoririlor lor pur profesionale, dar nu se pot improviza, în nici un caz, legistatori.

Asupra modului cum se fac legile la noi este interesantă constatarea d-lui G. G. Nedelcu, ce o găsim într'un articol al d-sale relativ la «Modificarea regulamentului pentru aplicarea legii asupra loteriilor» publicat în «Revista de drept, sociologie și economie politică» din 1905.

«În mecanismul nostru legislativ, — spune d-sa, — lipsind legislatorii de profesiune, birourile ministerelor și comisiunilor speciale sunt mici fabrici unde se lucrează fără măștrii, fără lucrători specialiști, oameni care poate că abia știu să dea o bună redacțiune unei corespondențe de birou».

Iar acel control al minorității, care în alte Parlamete are un mare rol, în Corpurile noastre legiuitoare este o ficțiune, căci nu se poate exercita cu posibilitate de succes, cu toată siguranța ce și-ar impune-o să vegheze la lucrările prezentate și s'ar opune la trecerea legilor pripite, inutile sau chiar dăunătoare pentru cuvântul foarte lesne de înțeles că glasul ei este înăbușit aproape totdeauna de masa cea mare a majorității guvernamentale.

Și iată de ce nu există sesiune parlamentară care să nu ne dea câte un nou maldăr de legi, cari apoi cu schimbarea regimului să nu se modifice sau chiar să se abroge, încât nu un biet cetățean — care totuși e obligat a-și cunoaște legile țării sale — dar chiar oameni de drept nu sunt întotdeauna în destul de edificați asupra nenumăratelor modificățiuni ce le suferă neconținut legislațiunea românească.

Astfel încât — cum observă cu multă dreptate și adevăr regretatul Tanoviceanu, — cel ce ar încerca să scrie un tratat de drept românesc «aproape nici de textul legii nu este sigur, fiindcă din cauza repezițiunii cu care se schimbă legile, nu este cineva sigur că textul pe care-l interpretează astăzi n'a fost modificat ieri, sau nu se modifică în timpul când scrie, așa încât e expus să interpreteze o lege desființată»⁴⁾.

* * *

Starea această de vremelnicie și incertitudine este, fără îndoială, vătămătoare și se impune ca actualul mod de alcătuire a legilor la noi să fie ameliorat.

«Este absolută nevoie — spune distinsul magistrat Vespasian Erbiceanu în interesanta sa operă „Tendențele noi în drept” — să perfecționăm funcționarea aparatului legislativ în sensul ca să-l facem mai impresionabil și mai receptibil față de interesele sociale ale mediului.

„Mai întâi este de absolută nevoie ca corpul legislativ să fie astfel organizat, încât să permită intrarea

3) I. Tanoviceanu «Circumstanțele atenuante în Parlament» Curierul Judiciar, An. XXV, No. 20.

În acelaș sens a se vedea: «Legiferarea în parlamente» de acelaș autor în Curierul Judiciar, An. XV, No. 2.

4) I. Tanoviceanu Curs, de drept penal, Vol. I.

în el a tuturor forțelor sociale ale țării, proporțional cu importanța și cu înrăurirea lor efectivă în afacerile publice.

În al doilea loc este de absolută nevoie ca corpul legislativ să funcționeze în permanentă, să fie foarte atent și să urmărească orice mișcări, orice ceriți noi se manifestă în societate, sesizându-le chiar din momentul apariției lor. Din acest punct de vedere, în special, este necesar ca jurisprudența și practica judecătorească să fie din timp supusă celei mai scrupuloase analize, și toate lipsurile și anomaliiile legii, remarcate de cutare sau cutare instanță, să fie notate și controlate de aproape din punctul de vedere juridico-științific.

„Evident că pentru o lucrare de asemenea natură va trebui o instituțiune specială, alcătuită din bărbați luminați și competenți, cari să se consacre exclusiv numai acestel indelețniciri. Cu un cuvânt este nevoie de înființarea unui *aparat de control din punctul de vedere „de lege ferenda”*.⁵⁾

D-l Mibail A. Beștelei, fost președinte al Curței de Apel din Galați, în discursul ținut înaintea Curței de Apel din București, cu ocaziunea deschiderii anului judecătorec, insistă deasemenea în înstituirea unui organ special de legiferare.

„Credința mea, însă, domnilor magistrați, — după cum ziceam și acum trei ani, — este că numai când se va înființa *comisiunea permanentă* pentru studiarea și elaborarea proiectelor de legi, prevăzută de art. 130 din Constituțiunea noastră, numai atunci se va putea face o salutară reformă a întregii noastre legislațiuni”.⁶⁾

Această idee este susținută și de savantul jurisconsult D. Alexandresco în monumentala sa operă.⁷⁾

„Pentru ca acest scop să poată însă fi atins și pentru ca viitoarea revizuire a legilor actuale, pe care o dorim din suflet și pe care nădăjduim a o vedea, să poată produce roadele așteptate, avem neapărată trebuință de înființarea unui *consiliu legislativ permanent*, compus din oameni competenți aparținând tuturor ramurilor activității omenești, cari să pregătească legile și să vină cu ele studiate și bine chibzuite înaintea Corpurilor legiuitoare; căci experiența trecutului și a prezentului ne dovedește că de la sistemul actual de legiferare nu putem aștepta rezultatul dorit”.

Astfel fiind socotim că singura soluție mântuitoare este crearea unui organ special numit *consiliu permanent legislativ*, compus din tot ce are țara mai ales dintre oamenii noștri de drept: profesori, magistrați, avocați, cari în colaborare cu distinși oameni de Stat, adânc cunoscători a-i vieții noastre naționale sub toate formele ce ni se înfățișează: politică, culturală, economică și socială, ar avea menirea de a studia și lucra la proiectele de legi, ce urmează să fie aduse apoi în discuțiunea corpurilor legiuitoare, unde bucurându-se de o dezbatere largă și amănunțită, li se va da forma definitivă și completă.

O asemenea instituțiune ar fi un adevărat arsenal, unde s’ar pregăti, după studii serioase făcute în *subcomisiuni de specialiști* în materie, toate pro-

ectele de legi de cari țara ar simți nevoie în neconținutul mers spre mai bine, precum și toate modificările ce s’ar constata necesare a le suferi legile și regulamentele după o îndelungată aplicațiune a lor.

Astfel bunioară, când un ministru de lucrări publice, a cărei profesiune este cu totul străină de serviciile acestui departament, este chemat să prezinte Parlamentului o lege de organizarea transporturilor sau alte asemenea de resortul aceluia minister, n’are nevoie să se improvizeze legiuitor în această materie, și, înfățișând vederile guvernului va recurge la oficiosul acestei instituțiuni de studii legislative, unde se vor găsi oameni competenți și specializați pe materii și cari după studii serioase și documentate, vor alcătui proiectul de lege cerut, din punctul de vedere *technic*, iar după această întocmire a fondului proiectului, intră în funcțiune rolul juriștilor din consiliu, cărora le incumbă sarcina de a da forma necesară, oricărei legi coordonând-o cu alte legi cu cari e în legătură. Prin acest mod s’ar da nu numai cele mai bune *soluțiuni* multiplelor necesități de Stat, dar s’ar obține și *unitatea legislativă*, care este atât de importantă și care nu se poate dobândi în alt chip.

O asemenea lege, trecută prin comisiunea oamenilor de legi, va fi, credem, mult mai bună ca cele esite până acum numai din cabinetele miniștrilor sau ca cele provenite din inițiativa parlamentară. Fiind mai serios studiate, mai bine redactate, mai clare și mai precise, înlăturându-se confuziunile și obscuritățile, acele legi vor avea o durabilitate mai îndelungată și vor corespunde necesităților reale și adânc simțite.

Prin intermediul acestui prețios organ legislativ se vor evita atâtea erori ce abundă în domeniul nostru legislativ, atâtea contradicțiuni, lacune și imperfecțiuni, care în actualul sistem al legiferării noastre erau aproape inerente, neputându-se cere unui om politic—sau politician de cele mai multe ori—să fie și un bun legiuitor, pentru care se cere să întrunească însușirile unui *învățat sociolog*, să fie un *bun știutor al întregii legiuiri a țării sale și a trecutului ei*, pe moștenirea căruia se clădește numai o lege temeinică; un *fin pătrunzător al oamenilor și faptelor*, și un *adânc cunoscător al nevoilor reale și al năzuințelor drepte la cari aspiră păturile celor mulți și obișnuiți*.

Acestui organ, cel mai neprețuit auxiliar al corpurilor legiuitoare, li va reveni cea mai grea dar și cea mai însemnată sarcină de îndeplinit, aceea de a modifica și coordona toate legiurile existente în scopul *unificării legislației* din cele patru regimuri distincte în cari a trăit neamul românesc, și a *revizui întreaga noastră legiuire*, înlăturând tot ceiace numai corespunde cu moravurile și cu necesitățile sociale, și împrumutând de la legislațiile moderne tot ce s’a dovedit, după o îndelungată experiență, folositor, pozitiv și practic și se acomodează cu obiceiurile și necesitățile locale, dat fiind că instituțiunile nu stau pe loc, ci neconțin se transformă.

* * *

Toate lucrările preparatorii cari acum aproape nu mai există—ale legilor ce vor urma să fie propuse ulterior Parlamentului, se vor prin mijlocirea acestei instituțiuni, care va funcționa în mod permanent, unde se va aduna și sistematiza materialul necesar, parvenind ca legile noastre să-și aibă pe-

5) Vespasian Erbiceanu. «Tendințe noi în drept». Studii de drept civil și penal. Iași 1906, pag. 69.

6) «Dreptul», No. 59 din 1886.

7) D. Alexandresco. Explicația teoretică și practică a dreptului civil român. Prefața Vol. I, Ed. II, 1906, București, Tip. Curierul Judiciar.

rioadă lor de studiu și preparațiune înainte de a li se da forma definitivă de puterea legiuitoare, ceea ce ar însemna fără îndoială, un mare progres față de actualul sistem al alcătuirii legilor.

Asfel esite din străduința și priceperea oamenilor competenți în materie de legiferare, vom fi dobândit pe lângă o bună și dreaptă legiuire din punctul de vedere social, și un mare câștig din punctul de vedere practic, fapt care este de mare importanță atunci când e vorba de dispozițiunile procedurale ce pun în mișcare drepturile constituționale de legi.

Căci—după cum scrie cu drept cuvânt d-l Titulescu—: «Cu cât o lege va fi mai clară, mai grupată astfel ca economia ei să se vadă dintr'odată, cu cât va fi mai în armonie cu concepțiunile juridice fundamentale, cu atât aplicațiunea ei va fi ușurată, cu atât interesul tuturor va fi satisfăcut. Preocupările de tehnică juridică răspund dar tot unei nevoi practice»³⁾.

Față dar cu toate aceste considerațiuni așteptăm cu încredere înfăptuirea acestei reforme, care răspunde într'adevar la o reală și vădită necesitate și va însemna desigur o nouă eră în legislația românească

VIRGIL M. GABRIELESCU

Judecător Trib. Teleorman

PROBLEMA UNIFICĂRII LEGISLAȚIUNII

în discuțiunea Secțiunii Juridice a

Asociațiunii pentru știința și reforma socială

În întrunirea de sâmbătă 24 Aprilie cor. a Secțiunii Juridice a Asociațiunii pentru știința și reforma socială s'a început discuțiunea asupra „Problemei unificării legislațiunii“.

A luat parte, pe lângă membrii secțiunii și d. Mandishevski, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție, fost secretar general la resortul justiției în Bucovina.

Discuțiunea s'a mărginit la cestiunea de principiu sau procedură, dacă ar trebui introduse deodată legile din vechiul regat în provinciile alipite sau din contră ar trebui procedat pe cale de contopire.

S'au emis idei pro și contra.

Discuțiunea va continua în ședințele viitoare, totuși pare că întreaga secțiune ar fi căzut de acord, ca unificarea să înceapă prin legile de formă, care ar trebui făcute cât mai urgent, adică legile de procedură, competență și organizare, lăsând ca legile materiale sau de fond să fie introduse sau schimbate mai târziu — acestea din urmă ne având vre-o influență asupra evoluțiunii procesului unirii.

De asemenea pare a se fi admis propunerea ca „Codul penal“ să fie introdus de îndată, ca unul ce face parte din dreptul public, care e presupus ca deja introdus din momentul unirii.

În fine s'a recunoscut urgența unificării legislațiunii comerciale și în această privință codul vechiului regat a avut bune aprecieri ca fiind unul din cele mai noi și complete.

După aceea secțiunea a trecut la citirea unor amănunțite dări de seamă asupra stărei actuale a legislațiunii din Transilvania. S'a citit rapoartele asupra codului civil, și procedurii civile, rămânând ca în ședința viitoare să

se continue cu citirea rapoartelor asupra: organizării judecătorești, asupra codului penal, comercial etc. etc., când secțiunea va fixa concluziunile sale asupra problemei. Vom face o amănunțită dare de seamă.

Ionescu-Dolj

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA III-a

Audiența din 5 Decembrie 1919

Președenția d-lui EUG. DONICI, Judecător

Al. Anghelescu cu Maria Paulescu

Sentința No.

Contract de arendă. — Plată. Lipsă de folosință. — Ocupațiune inamică. — Căuză de forță majoră obiectivă și durabilă. — Asimilarea cu pierderea lucrului pe această durată. — Art. 1423, 1467 și 1461 cod. civil.

Codul civil prevede două sisteme: primul, care asimilează pierderea folosinței dintr'o căuză de forță majoră obiectivă cu pierderea recoltei, în cazul arendărei unei moșii (art. 1457 și urm. c. civ.) și al doilea: asimilând împiedicarea folosinței cu pierderea materială a lucrului (art. 1461 c. civ.).

Primul sistem nu poate fi aplicabil în speță, urmează a se admite celalt, ca fiind singurul posibil în starea actuală a textelor, care asimilează împiedicarea folosinței dintr'o căuză de forță majoră obiectivă și durabilă în așa fel în cât scoate fondul din comerț pentru un timp oarecare cu distrugerea materială a lucrului, cum este în speță, când ocupațiune inamică timp de doi ani 1917 și 1918—făcând moșia arendată zonă de războiu, a făcut imposibilă lucrarea fondului, deci o echivalează cu o pierdere a sa pe această durată, este aplicabil art. 1423 cod. civil. literelmente.

Tribunalul,

Asupra contestațiunii făcute de Alexandru Anghelescu cu petițiunea înreg. la No. 11121/919 în contra executării ordonanței prezidențiale cu No. 2208/919;

Având în vedere susținerile părților oral expuse și prin resumatele de concluziuni depuse în scris la dosar conform art. 101 pr. civ. Având în vedere că din actele aflate în dosar se constată în fapt următoarele: Alex. Anghelescu cu contractul de arendă autentificat de tribunalul Notariat la No. 2095/917 a luat cu arendă moșia Popescu din jud. R. Sărat, în care moșie minorul C. Paulescu are un drept de a opta parte în indivizie cu alții; că d-l Anghelescu neachitând arenda pe timpul 1 Aprilie 1917—1 Aprilie 1919, tătoreea Maria C. Paulescu a investit cu titlu executor sus menționatul contract și a cerut dela acest tribunal a se da o ordonanță de executare pentru plata sumei de lei 8250 lei cât se cuvine minorului și acest tribunal a emis ordonanța No. 2208/919, care a fost pusă în executare, iar d-l Al. Anghelescu a făcut contestația care se discută azi;

Având în vedere că contestatorul prin avocatul său d-l G. Kiriak, a susținut că dela Decembrie 1916 și până la Aprilie 1919, nu a avut folosința acestei moșii din căuză că fiind în zona frontului de război a fost ruptă de trupele germane, care au construit de acurmezișul tranșee și rețele de sârmă ghimpată, iar la spatele frontului, populația civilă a fost evacuată pe o distanță de 25—30 km., așa că moșia fiind în zona de operație orice apropiere era interzisă. Intimatul

3. N. Titulescu: «Împărțeala moștenirilor» 1907, Tip. Curierul Judiciar.

prin avocatul său N. Spineanu, a susținut că prin contract, care este legea părților, contestatorul și-a luat asupra sa toate riscurile prevăzute și neprevăzute între care intră și cel din cauza războiului;

Considerând că pentru rezolvarea chestiuni dacă arendașul trebuie să plătească arenda pe anii 1917—1919, când moșia a fost ocupată permanent de trupele germane, formând acolo o parte a frontului, două sisteme sunt posibile: Primul e acela, care asimilează împiedicarea folosinței dintr-o cauză de forță majoră obiectivă cu pierderea recoltei și deci chestiunea se va tranșa după prevederile art. 1457 și urm. c. c.; Al doilea sistem, este acela care face aplicabil art. 1423 c. c. asimilând împiedicarea folosinței cu pierderea materială a lucrului;

Considerând că primul sistem e posibil să și găsească aplicarea în anumite spețe și anume atunci când în adevăr o ocupațiune inamică trecătoare, ca și o grindină sau o inundație vremelnică, a distrus în total sau în parte recolta, caz de altfel prevăzut formal de art. 1461 c. c.;

Considerând însă că asimilarea lipsei de folosință din forță majoră obiectivă cu pierderea recoltei nu poate fi ridicată la rangul de *principiu juridic*, pe două considerațiuni: una de fapt și alta de logică;

Considerând că motivul de fapt este următorul: este posibil, cum de altfel s'a petrecut faptul în speță, ca ocupațiunea inamică să aibă un caracter de permanență, de durabilitate în timp, încât să nu aibă de efect numai distrugerea recoltei, dacă recolta a existat, dar ocupând fondul să-l scoată din comerț pe tot timpul ocupațiunii, și atunci e evident că o asemenea ocupațiune nu poate fi asimilată decât forțat cu o trecătoare cauză distrugătoare de recoltă, deoarece nu ar corespunde cu realitatea faptelor;

Considerând că asimilarea preconizată de acest sistem sau poate fi primită și pe o considerațiune de logică și anume dacă principiul ar avea valoare ar urma să și găsească aplicare ori de câteori situația de fapt ar exista indiferent de fondul la care s'ar aplica, adică s'ar putea aplica și la o construcție închiriată și înglobată de front;

Considerând că dacă alături de o moșie pentru care ar fi scăzut din arenda pe baza aplicabilități art. 1457 și urm. c. c. ar exista o construcție, chiriașul ei care a fost împiedicat a se folosi de imobilul închiriat pentru aceeași cauză de forță majoră obiectivă — ar trebui să plătească chiria de oarece art. 1457 și urm. nu e aplicabil din natura lucrurilor, iar alt principiu nu poate fi admis, odată ce se admite cel discutat până acum;

Considerând că fiind demonstrat imposibil acest sistem, urmează a se admite celalt ca fiind singurul posibil în starea actuală a textelor și anume, acela care asimilează împiedicarea folosinței dintr-o cauză de forță majoră obiectivă și durabilă în așa fel încât scoate fondul din comerț pentru un timp oarecare, cu distrugerea materială a lucrului, fiind aplicabil art. 1423 c. c. *literalmente*;

Considerând că, în adevăr, toată lumea e de acord a vedea că legiuitorul a înțeles în art. 1423 c. c. o distrugere materială; că, însă, iarăși este constant că la această distrugere materială se asimilează o scoatere din comerț definitivă printr-o exproprie, monopol, etc.; că o ocupațiune inamică este de sigur trecătoare, neavând caracterul de definitivat, astfel că la prima vedere asimilarea preconizată de acest sistem e imperfectă, dispariția fondului din comerț neavând caracterul permanent;

Considerând însă că din citirea textului art. 1423 c. c. rezultă că ceea ce este important a ști în caz de

distrugere parțială, este cât a mai rămas din obiect pentru a putea pronunța desființarea contractului sau o scădere din chirie; că la o ocupațiune a unei moșii sau a unei construcții, care a durat un timp oarecare, este necesar a ști, înlocuind noțiunea de spațiu cu cea de timp, cât a durat scoaterea din comerț a fondului (dispariția lui) față de durata contractului și rămânând dobândit că în drept sediul materiei este art. 1423 c. c. *Totul se reduce la o chestiune de fapt*, care predomină ea în cele mai multe spețe controversate; că dacă ocupațiunea a durat tot timpul contractului sau cea mai mare parte sau în ultima perioadă a lui, e locul a decide rezilierea, fie de drept, fie după *apreciere*; iar dacă a durat o mică parte din perioada contractului, se poate pronunța o scădere proporțională din arenda cu timpul cât a fost și ce a mai rămas pentru folosința (în timp), după cum la o distrugere materială se are în vedere ce a mai rămas din obiect (în spațiu);

Considerând că la obiecțiunea că în acest sistem situația arendașului, care nu a făcut nicio cheltuială cu pregătirea recoltei e mai bună decât a celuiia, care a cheltuit, de oarece acesta în cazul cel mai favorabil e obligat la o parte din arenda, se poate răspunde că această nepotrivire e numai aparentă, de oarece și într'un caz și în celalt aprecierea judecătorului precumpănește, iar dacă se pronunță rezilierea, aceasta se datorește situației de fapt *altă*, care schimbă și dreptul și care impune soluțiunea după cum s'a arătat mai sus;

Considerând că, în speță, se constată că ocupațiunea moșiei a durat anii 1917 și 1918 neîntrerupt și tocmai ultima perioadă a contractului; că în acești ultimi doi ani obiectul contractului a fost ca și pierit; că, dar, în fapt, pentru chiriași situația echivalează cu aceea ca și cum contractul ar fi expirat cu doi ani mai înainte; că tribunalul apreciind găsește că cea mai *equitabilă* soluție e aceea de a considera contractul desființat odată cu ocupațiunea moșiei adică din Decembrie 1916, privând astfel și pe proprietar și pe arendaș de orice beneficiu — având astfel unul față de altul o situațiune egală;

Considerând că în ce privește clauza No. ... din contract relativă la luarea casurilor fortuite asupra sa de arendaș, această clauză și-ar fi avut efectul dacă am aplicat art. 1457 c. c. pe baza asimilării cu dispoziția obiectului, de sigur că clauza e inaplicabilă odată ce se consideră contractul *desființat*, de oarece nu mai poate fi vorba de aplicarea unei clauze contractuale când Tribunalul după aprecierea situației de fapt, a decis că însăși contractul e reziliat; că dispozițiile art. 1461 c. c. nu poate fi aplicate la altă categorie juridică decât cea prevăzută de lege și numai în cazul când în fapt s'ar fi decis că ocupațiunea prin durata ei scurtă și împrejurările în care s'a produs a avut de efect distrugerea recoltei, ceea ce în speță nu s'a găsit.

Pentru aceste motive, Tribunalul, admite contestația, etc,

(ss) Eug. Donici; St. Navrea.

NOTA. — În privința chestiunii dacă arendașul a fost lipsit de folosința moșiei sale din cauza războiului poate sau nu fi asimilată cu o pierdere totală a lucrului, e foarte discutată în jurisprudență. — Unele instanțe judecătorești, — printre care și Triș. Ilfov secția III prin sentința de mai sus — s'au pronunțat pentru aplicarea art. 1423 c. civ. în această ipoteză; altele printre care și Înalta Curte de Casație, s'au pronunțat

contra aplicărei art. 1423 — arendașul neputând cere decât numai reducerea arendei (art. 1461 c. civ.) V. în acest sens. Cas. II, decizia 65 din 17 Septembrie 1919 în *Curierul Judiciar* No. 22—23, p. 192; Curtea de Apel București S. III, decizia 20/920; Trib. Ilfov S. III. civ. cor. No. 655/919, Trib. Râmnicul-Sărăt, sent. civilă din 16 Sept. 1919.

Doctrina s'a pronunțat tot în acest sens. v. *Al. Velescu*: Arendarea moșiilor necultivate în timpul și din cauza războiului... din *Curierul Judiciar* No. 8—9, p. 68 și urm. *G. Plastara*, Nota la Decizia Curții de Apel București secția I, No. 40/918 ce publicăm mai jos.

N. R.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI

CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

Apelant pârât: Pavel Chirculescu prin d. avocat Vasllescu.

Apelant reclamant: Ion Bura, în calitate de administrator provizor al averii lui N. Batzaria, prin d. avocat Birnberg.

Contract de locație. — Caz fortuit. — Forță majoră. — Război și ocupațiune. — Reducerea chiriei. — Inadmisibilitate. — Art. 1420 și 1423 c. civil.

În drept, în materie de locațiune chiria fiind echivalentă cu folosința pe care locatorul este dator să o garanteze, rezultă din dispozițiunile art. 1423 cod. civil, că atunci când în timpul locațiunii lucrul închiriat sau arendat se strică în totalitate prin cas fortuit, contractul e de drept desfăcut sau dacă s'a distrus în parte locatarul poate, după împrejurări, să ceară scăderea din preț ori rezilierea contractului. Doctrina și jurisprudența au admis în mod constant că aceleași reguli trebuiesc aplicate nu numai în cazul când e vorba de distrucțiunea lucrului, dar și atunci, când lucrul subzistă în integralitatea lui, dar printr-o forță majoră folosința devine imposibilă sau este micșorată, căci locațiunea având de obiect mai mult folosința de cât lucrul în sine, puțin importă dacă lucrul închiriat există și forță majoră împiedică folosința sau o micșorează.

Aceste principii însă nu pot avea aplicațiune în caz de război sau de ocupațiune inamică, chiar dacă ar fi constante și considerate ca niște cazuri de forță majoră, căci ele n'ating în mod direct folosința lucrului închiriat, care rămâne intact și cu totul la dispozițiunea locatarului, ci privesc exercitiul și riscurile profesionale ale reclamantului, pe care legea nu a înțeles să le garanteze, — căci dacă el a închiriat un local pentru cinematograf și din cauza războiului și a ocupațiunii dușmane, care a împiedecat funcționarea cinematografului ca în timpurile normale și i-a restrâns așa dar beneficiile, aceasta nu poate constitui un caz de forță majoră, care să motiveze micșorarea chiriei anuale convenite. — (Curtea de Apel București Secția I-a. decizia civilă No. 40 din 26 Sept. 1918, prin care s'a respins apelul contra Sentinței civile No. 541-918 Trib. Ilfov secția II-a civ. cor.)

NOTA. — Iată unele faze din evoluția jurisprudenței noastre în această materie:

1° Curtea de Casație, S. I, decizia No. 3 din 20 Ianuarie 1918 (*Rev. gen. de drept*, anul I, No. 2 Dec. 1918) hotărăște că rechizițiunea pentru chiriaș un caz de forță majoră, care răpindu-i folosința lucrului închiriat îl apără de plata chiriei.

2° Curtea de Apel din București, S. III, decizia No. 49 din 5 Octombrie 1918 (*Rev. gen. de*

drept, anul I, No. 1, din Noembrie 1918) stabilește că faptul mobilizărei chiriașului fiind un fapt personal, sau subiectiv, iar nu obiectiv, nu este de natură a provoca imposibilitatea de folosință pentru chiriaș, în așa fel în cât să poată fi asimilat cu distrugerea lucrului închiriat. Cu alte cuvinte, pentru ca să poată fi vorba de un caz fortuit sau de forță majoră care să aducă imposibilitatea de folosință și să descaree pe chiriaș de obligația sa, putând invoca art. 1423 c. civil, trebuie ca faptul să prezinte un caracter obiectiv.

În acea speță, s'a judecat că, deși rechiziția și ocuparea totală a imobilului închiriat de către trupe inamice constituie o turburare de folosință care ia caracterul cazurilor fortuite și de forță majoră prevăzute de art. 1423 și 1439, totuși obstacolul adus în executarea obligațiunei a fost ocazionat de culpa locatarului și deci din acest punct de vedere acesta nu se poate prevala de art. 1423 și 1439 c. civil.

3° Curtea de Apel din București, S. IV, decizia No. 56 din 2 Septembrie 1918 (*Rev. gen. de drept*, No. 2 din Februarie 1919) pune iarăși principiul că rechiziționarea unui imobil constituie o turburare de drept și că, potrivit art. 1427 și 1420 c. civil, chiriașul sau arendașul care au fost turburați în folosința lor de un terțiu, invocând un drept, fiind lipsiți în mod parțial sau total de folosință sunt garantați de proprietar, cu condițiunea de a încunoștiința pe proprietar la timp.

4° S'a judecat de Curtea de Apel din Constanța, decizia din 13 Martie 1919 (*Rev. gen. de drept*, Anul II No. 3—4): a) Faptul că un proprietar pretinde și de la Stat plata unei sume, pe care o reclamă de la chiriaș pentru timpul când imobilul rechiziționat a fost ocupat de trupele ocupante, nu implică nici o renunțare la obligațiunea chiriașului de a plăti chiria. b) Chiriașul nu datorește chiria, care este echivalentul folosinței, pe tot timpul cât est lipsit, prin caz fortuit sau forță majoră, de această folosință. c) Chiriașul care a părăsit imobilul nesilit de ordinul de evacuare al autorităților, ci de teama invaziunei dușmanului, nu poate fi apărât prin

aceasta de plata chiriei. d) Rechiziționarea unui imobil de trupele dușmane prin bon de rechiziție sau prin simplă ocupațiune constituie pentru chiriaș o lipsă de folosință prin caz de forță majoră care îl apără de plata chiriei, mai ales, când încercările de a reintra în folosință au rămas infructuoase.

5° În speță, Curtea de Apel București S. I-a, decizia No. 40 din 26 Septembrie 1918 admite însă teza contrarie, după care războiul și ocupațiunea, chiar dacă ar fi considerate ca cazuri de forță majoră, nu pot fi asimilate cu cazurile de forță majoră care fac imposibilă sau mieșorează folosința lucrului închiriat, din cauza distrugerii totale sau parțiale a lucrului.

În caz de război sau ocupație, folosința lucrului închiriat nu este atinsă, căci acesta rămâne intact. Prin urmare, nu este loc la exonerare sau reducere de chirie, fiind vorba de riscuri personale sau inerente profesiunii chiriașului.

G. P.

SECȚIA II

Apelant: Constantin Popescu prin d. av. Dem. D. Dobrescu.

Intimată: Primăria Capitalei prin d. av. Bolintin.

Testament olograf. — Clausă obscură. — Interpretare. — Legatar universal. — Respectarea voinței testatoarei. — Art. 856.

Din interpretarea art. 7 din testamentul olograf lăsat de testatoarea Maria Lazăr, prin care lasă Primăriei Capitalei imobilul situat în București calea 13 Septembrie, iar apelantului — ca legatar universal — sarcina de a îngriji și a supraveghea, ca să se înființeze o școală prin ajutorul Primăriei, reese intențiunea presupusă a testatoarei că, în general, Primăria este socotită de popor drept autoritatea care îngrijește de instrucția primară; că dânsa (testatoarea) cerând concursul autorității comunale spre a se înființa o școală în imobilul testat fără nici o rezervă, a înțeles ca să pună întreg imobilul la dispoziția autorității comunale, ca să poată ajunge la îndeplinirea scopului ei umanitar. — Pe de altă parte, autoritatea comună nu poate realiza dorința testatoarei, de cât având absolut nevoie de a se folosi de întreg imobilul, ca un adevărat proprietar, urmând desigur ca să-i dea destinația, ce i s'a impus prin testament.

Prin urmare, în speță, apelantul — azi legatar universal nu-și poate rezerva stăpânirea a $\frac{1}{2}$ din imobilul testat, ci conform dorinței testatoarei el nu poate avea decât dreptul de a priveghea la exacta îndeplinire a condițiilor testamentare, în sensul ca autoritatea comună să nu poată da nici o altă destinațiune imobilului, în contra voinței clare a testatoarei. — (Curtea de Apel București, secția II, decizia civilă No. 74 din 24 Martie 1920 prin care s'a respins apelul contra sentinței civile No. 244/915 a Trib. Ilfov. secția I civ. cor.).

SECȚIA III

Apelantă oponentă: Ecaterina Thr. Mano, prin d. avocați I. Pietorian și Sipsom.

Intimați: Roza și Jaques E. Cohen și alții prin d. avocați Mitescu și Bileiurescu.

Legat. — Plata. — În ce condițiuni trebuie făcută. — Art. 604—609 pr. civilă și Art. 1114—1121 c. civ. — Nerespectarea formalităților legale. — Nulitate.

Legat cu termen. — Expirare. — Exigibilitate — Întrerupere — Dobânzi.

a) Consemnarea pur și simplu a unui legat sub o recipisă, nu poate constitui o ofertă de plată valabilă făcută după formele legii de procedură civilă (artic. 604—609) și în condițiunile c. civ. (art. 1114—1121), căci consemnarea acelei sume la casa de Depuneri și depunerea recipisei constatatoare cu ocazia procesului de sechestrul judiciar, ce se intentase de moștenitorii de sînge ai testatoarei, proces în care nu figurau intimații de azi — nu poate constitui o liberațiune pentru debitor (oponentă de azi), de oarece n'a fost făcută în forma și condițiunile cerute de lege.

Prin urmare, în speță, oponenta în calitate de executoare testamentară a defunctei, depunând la dosarul sechestrului judiciar, 11 recipise ale casei de depuneri între care și legatul de 20.000 lei a lui Alexandru Columbeanu, cesionarul lui Samoil Arie, nu poate fi considerată, ca liberată de plata datoriei (legatului).

b) Un legat, dacă a fost dat sub condițiunea ca să fie plătit dela un anumit timp dela moartea testatoarei, expirând acest termen, legatul poate fi cerut și pus iar în întârziere pentru a curge dobânzile.

Prin urmare, în speță, legatul trebuind să fie plătit încă dela 1912 de către oponentă, dată în care se împlinea 7 ani dela deschiderea succesiunii, conform testamentului — punctul 9 — și expirând acest termen, oponenta avea cunoștința de cererea legatului, și ca atare, ea datorește dobânzi de întârziere legatarului. (Curtea de Apel București, Secția III, decizia civilă No. 55 din 3 Aprilie 1920, prin care s'a admis în parte opoziția contra deciziei civile a acestei Curți No. 12/920).

Apelant: Const. Stănescu prin d. avocat G. Nițescu.

Intimat: Dumitru Dumitrescu și alți.

Tutela. — Numire de tutore din oficiu. — Încheierea Tribunalului. — Apel. — Inadmisibilitatea lui. — Art. 356, 358, 359 și 360 cod civil și art. 642 pr. civilă.

Conform art. 356 și urm. cod. civil constituirea consiliului de familie este dat de lege în competența exclusivă a Trib. care exercită în această privință o putere discreționară putând numi ca membri, dintre persoanele arătate în art. 358, 359 și 360 c. civ., pe care va crede că însușesc condițiunile cerute de lege și prezintă mai multă garanție pentru apărarea și conservarea intereselor minorilor. Prin urmare, din modul de compunere al consiliului de familie și a posibilității de modificare a compunerii sale de către Trib., rezultă că încheierile date de Trib. în aceste cazuri nu pot fi atacate cu apel, căci s'ar ocaziona străgăniri și amânări în deliberările consiliului de familie, cari ar fi prejudiciabile intereselor minorilor, împiedicând rezolvarea unor cestiuni de interes moral sau material ce ar reclama o grabnică soluție.

Regulele prevăzute de art. 356 și urm. din c. civ. nefiind prescrise sub pedeapsă de nulitate, reconstituind

niște forme substanțiale, și fiind introduse numai în vederea ocrotirii intereselor minorilor, ele nu pot da loc la o acțiune în nulitate, de cât numai când aceste interese au fost cuprinse prin deliberările unui consiliu constituit cu călcarea acestor reguli; de unde rezultă că apelul n'ar putea avea loc, decât numai în urma deliberării unui astfel de consiliu, ceea ce nu e în speță.

Din însuși dispozițiunile art. 642 pr. civ. rezultă că dreptul de apel există numai în contra hotărârilor date de Trib. asupra deliberărilor Consiliului de familie, afară de acele date asupra încheerilor privitoare la destituirea tutorilor (prevăzut de art. 389 c. civ.) și acelea contra întocmirii consiliului de familie, cum și a numirii de tutore din oficiu, cum este în speță, unde nu se prevede nici o cale de reformare, prin urmare apelul contra acestor încheeri este inadmisibil. — (Curtea de Apel București secția III, decizia civilă No. 2 din 2 Februarie 1918 prin care s'a respins apelul contra jurnalului No. 7032 din 17 Noiembrie 1917 a Trib. Ilfov, secția III).

SECȚIA IV

Apelant-oponent : Ion Niculescu prin d. avocat Victor Dureulescu
Intimată : Regia Monop. Statului prin d. avocat I. Moruzi.

Hotărâre achitătoare în penal. — Autoritate de lucru judecat în civil. — Delapidare. — Răspundere civilă specială și răspundere civilă generală. — Art. 11 pr. pen. — Art. 15 legea contabilității publice.

Conform art. 11 pr. penală o hotărâre achitătoare încheie părțile civile orice drum înaintea Tribunalului civil, aceasta însă presupune când acțiunea civilă ar decurge direct din același fapt care a făcut obiectul achitărei înaintea instanțelor represive cu care ocaziune s'a constatat ori că faptul imputat cuiva n'a avut ființă, ori că cineva nu poate fi răspunzător de acest fapt căci numai într'un asemenea caz se poate susține, cu drept cuvânt, că hotărârea achitătoare în penal are autoritatea de lucru judecat și că efectele ei, în mod necesar se întinde și asupra civilului pentru a evita hotărâri contradictorii. Însă ori de câte ori o acțiune introdusă înaintea instanțelor civile, are cauza ei generatrice într'un fapt altul decât acela, care a format obiectul achitării în fața instanțelor penale, de atâtea ori hotărârea achitătoare nu mai poate avea înrăurire asupra acțiunii civile introduse în urmă și nu se poate susține că constituie un fine de neprimire la aceasta.

Prin urmare, în speță, fiind vorba de o delapidare de bani publici, conform art. 15 din legea contabilității generale a Statului, contabilități mănuitori de bani publici, pe lângă răspunderea civilă rezultând din delictul de delapidare, ce ar fi comis, mai au, independent de ori ce delict o răspundere absolută pentru ori ce deficit constat în sarcina lor, neputând fi descărcați sub nici un envânt, nici chiar sub acela că li s'au furat sau pierdut bani, afară de nu vor justifica că furtul sau pierderea au provenit dintr'o cauză de forță majoră bine constatată, care se apreciază numai de Curtea de compturi sau de altă autoritate chemată să-i verifice și să aprobe în mod definitiv gestiunea; cu alte cuvinte, chiar dacă un contabil a fost dat în judecată pentru delapidare de bani publici și achitat, el rămâne totuși răspunzător civilmente pentru deficitul provenit din cauza neglijenței sale. — (Curtea de Apel București, secția IV, decizia civilă No. 6 din 3 Ianuarie 1920 prin care s'a respins opoziția făcută contra deciziei civile No. 57/918 a acestei Curți și prin consecință apelul con-

tra sentinței civile No. 47/917 a Trib. Ilfov Secția II. c. civil).

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurrent : Sița N. T. Georgescu, prin d-l av. Ulvinesanu.
Intimată : Elena I. Georgescu și a., prin d-l av. A. Hiescu.

Autorizațiunea maritală. Tocmeală făcută fără această autorizație. Cine are dreptul a cere anularea ei când căsătoria este desfăcută. Art. 207 c. civil.

Deși din termenii generali ai art. 207 c. civil ar rezulta că acțiunea în nulitatea tocmelelor făcute fără autorizațiunea bărbatului sau a justiției, este dată și moștenitorilor atât ai femeiei, cât și ai bărbatului, totuși acest articol nu poate fi înțeles în acest sens.

Cum o acțiune nu poate exista fără un interes oarecare, — în cazul când este constant că moștenitorii nu au interes pecuniar pentru a cere anularea unei asemenea tocmele, ei nu pot cere aceasta numai în interesul puterii maritale, dacă această putere nu mai există căsătoria fiind desfăcută. (Cas. I, deciziunea No. 261 din 31 Octombrie 1919, prin care s'a respins recursul contra sentinței Trib. Prahova s. I-a No. 130/919).

NOTA.—După doctrină și o jurisprudență constantă, dreptul femeii măritată de a obține anularea unui act făcut fără autorizarea maritală, trece atât la moștenitorii bărbatului cât și la moștenitorii săi.

Pentru ca acțiunea în nulitate să poată fi exercitată de moștenitori, după desfacerea căsătoriei, trebuie ca ei să aibă un interes pecuniar pentru anularea actului făcut fără autorizarea maritală.

În acest sens, Bordeaux, 31 Aprilie 1872, Dalloz périodique, 1873. 2. 32.

În ceea ce privește soțul, ele are dreptul de a cere nulitatea actului făcut fără autorizație maritală, în timpul căsătoriei, numai în interesul puterii maritale, chiar fără să aibă vre-un interes personal pecuniar. După desfacerea căsătoriei, însă se cere chiar soțului să aibă un interes pecuniar pentru a putea invoca nulitatea actului făcut fără autorizare maritală, sau depășind limita autorizării dată de soț sau justiție.

S'a judecat că se poate obține nulitatea unei plăți făcută femeii autorizată de justiție, când banii nu au fost întrebuințați așa precum se arată în jurnalul sau hotărârea de autorizare. — În acest sens : Curtea de Apel Paris din 1 Martie 1877, Dall. pér. 1878. 2. 120 și Casație franceză 1 Aprilie 1878, Dall. pér. 1879 1. 120.

G. PLASTARA

Recurrent : Ministerul de război, prin d-l av. V. Minei.
Intimată : Șura Herscovici, prin d-l av. V. Sion.

Decretul-lege No. 1773 din 3 Mai, 1919, pentru strămutarea proceselor Statului de la

Iași la București. Respingerea cererii de strămutare de către tribunal. Inadmisibilitatea recursului direct în Casație în contra acestei sentințe. Art. 266 și 277 și 335 al II pr. c. și art. 31 al. II și 33 din legea Curții de Casație.

Strămutarea proceselor statului de la Iași la București decretată prin decretul-lege No. 1773/919, este în esență un adevărat declinatoriu de competență, Tribunalul Iași fiind socotit incompetent a judeca procesele statului, în urma revenirii la vechea situație prevăzută de art. 75 pr. civil.

Odată stabilit acest principiu al incompetenței, urmează că strămutărilor cerute nu li se poate aplica, prin analogie, dispozițiunile excepționale privitoare la strămutarea proceselor pentru cauză de rudenie (art. 266 și 270 pr. c.) când sentința Tribunalului să dă cu dreptul de recurs direct în Casație.

Ca atare aceste sentințe trebuiesc atacate cu apel, odată cu sentința asupra fondului, care ar termina instanța conf. art. 335 al. II pr. c.

Recursul prevăzut de art. 31 al. II al legii Curții de Casație nu este deschis decât în mod cu totul excepțional, și pentru singurul caz când părțile nu ar avea deschisă o altă cale legală pentru verificarea și reformarea hotărârii primei instanțe și ca atare el nu este admisibil în speță, existând dreptul de apel. — (Cas. I, deciziunea No. 291 din 17 Noembrie 1919, prin care s'a respins recursul contra sentinței Trib. Iași S. II No. 3110/919).

Recurrent: Judecătorul ocol. Cernăuți
Intimată: Gisela Wolf

Părțile ne citate conform dispozițiunilor din legiunile austriace.

Dreptul civil austriac. Testament. Clauze. Interpretarea lor de instanța de fond. Controlul Curții de Casație asupra acestei interpretări. Art. 613 c. civil austriac.

După codul civil austriac interpretarea clauzelor testamentare de către instanțele de fond, intră în controlul Curții de Casație.

În speță Curtea analizând dispozițiunile testamentare stabilește că defunctul a înțeles să testeze soției sale legatul de uzufruct al averii, fiica sa păstrând nuda proprietate. — (Cas. I, deciziunea No. 1 din 2 Ianuarie, 1920, prin care s'a admis recursul făcut de judecătorul ocol. Cernăuți contra sentinței din 25 Aprilie 1919, a Trib. Cernăuți).

SECȚIA II

Recurrent: Stoian Manolache, prin d-l av. C. Brăescu.

Curtea cu juri.—Disjungerea și conexarea acuzațiunilor. — Cestiune de administrarea justiției de atributul Președintelui Curții, iar nu a juraților. Art. 333 pr. penală.

Disjungerea unei acuzațiuni de o altă acuzațiune, ca și conexarea unor asemenea acțiuni, în scopul de a înlesni mersul debaterilor, sunt pure cestiuni de administrarea justiției și ca atare pot fi ordonate numai de Președintele Curții, fără a le mai supune deliberării juraților.

Aceasta cu atât mai mult când disjungerea privește și acuzațiunea unui absent, care urma a fi judecat, ca contumace numai de Curtea propriu zisă, fără asistența juriului. — (Cas. II, deciziunea penală No. 1314 din 26

Dzembrie 1919, prin care s'a respins recursul contra deciziunii No. 7/919 a Curții cu jurați din R.-Sărat).

Recurrent: Maria Niță Ion, lipsă.

Opozițiune în materie penală. — Hotărârile penale trebuiesc comunicate în întregime, iar nu în extract.. Art. 183 pr. penală și 735 al. 2 pr. c.

Nu este de ajuns ca prin comunicarea hotărârii dată în lipsa inculpatului și prin care dânsul este condamnat penalicește, să i se facă cunoscut numai faptul condamnării și al pedepsei aplicată, ci trebuie să i se arate și motivul pe care s'a întemeiat acea condamnățiune, pentru ca dânsul să poată ști cum să-și aleagă și să-și formuleze mijloacele sale de apărare, uzând de căile de atac.

Pentru aceste considerațiuni, comunicarea hotărârii în extract dă loc la aplicațiunea dispozițiunilor art. 735 al. 2 pr. c., căci partea nu poate îndrepta prejudiciul ce i s'a adus prin comunicarea în extract, decât numai anulând actul. — (Cas. II, deciziunea penală No. 1811 din 24 Decembrie 1919, prin care s'a admis recursul făcut contra sentinței No. 882/919 a Trib. Dâmbovița S. II-a).

Regulament de competență în afacerea privitoare pe Const. Popa.

Tribunalele militare.—Soldați militari primiți provizoriu. — Competința instanțelor civile în ce-i privește pe acești militari.

Soldații voluntari primiți numai în mod provizoriu până la îndeplinirea condițiunilor cerute de legea de recrutare pentru angajații voluntari și apoi șterși din controalele armatei tocmai din cauza neîndeplinirii acestor condițiuni, nu pot fi considerați ca militari activi și ca atare sunt justițiabili de Tribunalele civile pentru delictele și crimele de drept comun comise în timpul când au servit în acest mod neregulat în armată. — (Cas. II, deciziunea No. 145 din 13 Februrie, 1920, prin care s'a regulat competența).

SECȚIA III

Recurrent: Sigmund Sternberg, prin d-l av. Romulus Răuț.

Intimat: Ministrul delegat al Bucovinei, prin d-l av. Vasile Bodnărescu.

Intervenient: M. Fait, prin d-l av. P. Sadoveanu.

Recurs în contencios. — Admisibilitatea cererilor de intervenție în asemenea materie. — Art. 5 § III litera f din legea Curții de Casație și 248 pr. civilă.

Recursul administrativ direct la Curtea de Casație nu este, în ultima sa analiză, decât o acțiune în justiție, care are de obiect recunoașterea dreptului unui particular față de o autoritate publică și obligarea sau invitarea acestei autorități de a face să se respecte dreptul său lezată.

Acesta fiind caracterul și scopul recursului în contencios administrativ, nici rațiunea nu se opune și nici vreun text de lege ca, în contra sau în apărarea recurrentului, care în fond nu este decât un reclamant, să se poată alătura și o a treia persoană, întrucât, bine înțeles, ea ar proba în prealabil că are interes să preîntâmpine un proces în perspectivă. (Cas. III, deciziunea No. 80 din 3 Martie 1920, prin care s'a admis, după

divergență, intervenția în procesul în contencios contra refuzului Ministrului-delegat al Bucovinei relativ la concesionarea unei farmacii).

Recurent: S. Leizerovici, lipsă.

Intimat: Fiscul Fălciu, lipsă.

Mobilizat. — Ordin de mobilizare. — Dovada rezultată din acest ordin. — Cui incumbă sarcina probei contrare.

Odată ce partea constată prin ordinul de mobilizare că a fost mobilizat, din aceasta rezultă implicit dovada că dânsul a stat sub arme în tot timpul mobilizării generale a armatei și ca atare partea protivnică are sarcina să dovedească contrariul. (Cas. III, deciziunea fiscală No. 163 din 19 Noembrie 1919, prin care s'a admis recursul făcut contra deciziunii No. 36/1919 a comisiunii de apel din jud. Fălciu).

Recurent: Comitetul spitalului «Elisabeta Doamna, Caritatea Gă. Iăteană», prin d-l av. P. Sadoveanu.

Intimat: Ministerul de Interne, prin d-l av. Al. Pretorian.

Donațiuni sau legate făcute stabilimentelor de utilitate publică. — Primirea lor numai cu autorizarea guvernului. — Act de tutelă administrativă. — Inadmisibilitatea recursului în contra acestor acte. — Art. 811 și 817 c. civil și art. 5, § III, litera f, No. 2, legea organică a Inaltei Curți de Casație.

Potrivit art. 811 și 817 c. civil, guvernul are facultatea de a autoriza sau nu primirea donațiunilor făcute stabilimentelor de utilitate publică.

Acest act al puterii executive fiind făcut în exercitarea tutelei administrative, nu poate fi cenzurat de Inalta Curte de Casație, conform art. 5, § III, litera f No. 2 din legea organică a Curții. (Cas. III, deciziunea No. 317 din 30 Septembrie 1919, prin care s'a respins recursul în contencios contra refuzului Minist. de interne de a autoriza pe recurentă a primi și fondul unei farmacii ce i-a fost lăsată printr'un testament).

Recursant: I. Blum, prin d-l av. A. Onciul.

Intimat: Ministerul de finanțe, prin d-l av. C. Marinescu.

Legea generală a vămilor. — Aplicațiunea acestei legi în Bucovina. — Decretul-lege No. 3466 din 12 August 1919 și cel din 18 Decembrie 1918.

Prin decretul-lege No. 3466 din 12 August 1919, întinzându-se în Bucovina aplicațiunea legii generale a vămilor, urmează că dela această dată dispozițiunile decretului-lege din 18 Decembrie 1918, prin care legile și ordonanțele din Bucovina rămăneau în vigoare, nu mai pot fi aplicabile în materie vamală.

Prin urmare, din acest moment procedura în această materie este cea prevăzută de legea generală a vămilor și ca atare deciziunea condemnatorie a ministerului de finanțe urmează a fi atacată cu apel la tribunal, iar nu prin recurs direct în Casație, cum prevede legea austriacă. (Cas. III, deciziunea No. 404 din 18 Noembrie 1919, prin care s'a respins ca inadmisibil recursul făcut de I. Blum contra deciziunii No. 75377/1919 a direcțiunii generale a vămilor).

Comemorarea Magistraților și Avocaților

Baroul de Ilfov și Comitetul organizator al comemorării magistraților și avocaților morți pentru patrie în războiul unității naționale, roagă familiile acestora să ia parte la parastasul care se va oficia în palatul justiției Duminică 2 Mai de către Mitropolitul primat și la solemnitatea tituirei plăcii comemorative.

Serviciul divin va începe la orele 11 a. m.

BIBLIOGRAFII

— **Buletinul Semestrial al Statisticef Comerciale:** Fascicola I, Importul și exportul României pe semestrul Ianuarie-Iunie 1919, scos sub îngrijirea d-lui Dr. Gabriel D. Danielopol, Directorul Statisticef Comerciale și C. Demetrescu, Prețul 10 lei. De vânzare la Direcția generală a Statisticef.

— **Buletinul legilor și regulamentelor anul IV** No. 1 apare sub îngrijirea d-lui G. T. Ionescu.

— **Tribuna Juridică**, anul II. No. 16-17.

— **Revista Penitenciară**, anul VII No. 3.

— **Buletinul Trib. Muscel**, anul I. No. 5.

— **Palatul Justiției**, an 6, No. 7.

— **Dreptul** an 47, No. 23.

— **Sentința**, an. I, No. 16.

BANCA MARMOROSCH, BLANK & Co.

SOCIETATE ANONIMA

Capital social lei 75.000.000 deplin vărsat

Rezerve lei 73.000.000

SEDIUL IN BUCUREȘTI

Prin decretul regal No. 1528 din 6 Aprilie a. c. publicat în Monitorul Oficial No. 7 din 9 Aprilie a. c. moratoriul fiind ridicat cu excepțiunile prevăzute în acel decret invităm prin aceasta pe debitorii creanțelor noastre, prelungite prin efectul moratorului ca, cel mai târziu până în ziua de 30 Aprilie a. c. să achite aceste creanțe.

Facem prezenta notificare colectivă tutulor debitorilor noștri direcți și garanți, care țin loc și de aviz special prevăzut de art. 342 din codul com., sub sancțiunea aplicării dispozițiunilor prevăzute în legea sancționată prin decretul regal No. 3241 din 21 Decembrie 1916 și publicată în Monitorul Oficial No. 221 din 23 Decembrie 1916 și a celorlalte legi și decrete-legi în vigoare.

Direcțiunea Contenciosului

Domnii abonați sunt cu insistență rugați a grăbi achitarea abonamentelor prin mandate postale, fără a mai aștepta alte înștiințări. D-l Dr. Octav Scalat, avocat din Cernăuți, este reprezentantul nostru pentru Bucovina și d-l Consilier Vl. Mavrodineanu, pentru Circumscripția Curții de apel Tg. Mureș (Ardeal), ambii imputerniciți a primi abonamente, publicațiuni și a face încasări. D-l D. Niculescu continuă a ne reprezenta și face încasări în provincie, iar d-l C. Petculescu, în Capitală, cărora rugăm a li se da tot concursul.

Societatea anonimă «Curierul Judiciar»